Tractatus contra de monū inuocatores

2313

Tabula

¶ Incipiūt rubrice presentis tractatus ꝯtra demonum inuocatores ꝑtinentis quatuor ꝑtes
¶ In prima ꝑte inquirit̃ de natura demonū ⁊ de ipsorum nominibus.
¶ In secūda de dictoꝝ demonū in corꝑibꝫ assumptis apparitionibꝫ atqꝫ oꝑationibus
¶ In tercia de magicis artibꝫ ⁊ de ipsarū diuersis effectibus
¶ In quarta de vexationibꝫ corporalibꝫ hominum ⁊ brutorum factis interdum a demonibus.

¶ Circa primā ꝑtē sunt. vij. dubia Primū dubiū
¶ Utrū ꝑter ista visibilia sint alique substātie intellectuales in architipo mūdo corꝑibꝫ nō vnite in reꝝ natura realiter existentes Spica prima
¶ Utrum demones quos spirituales nequitias vocat apostolus sint naturaliter mali. Spica. ij.
¶ Utrū demones peccauerint ⁊ si peccauerint quo genere peccati ⁊ quomodo peccauerint iij.
¶ Utrum demones de suis peccatis possint salubriter penitere. iiij.
¶ Utrū demoni ratione ꝓprie culpe debeat̃ aliquis locus penalis. v.
¶ Utrum nomina ordium celestiuw spūum remaneant in demonibꝫ post ipsorum lapsum vj.
¶ Utrū in sacra scriptura inueniāt̃ diuersa nomina demonū ⁊ q̄re diuersimode in eadē nūcupent̃ vij.
¶ Circa scđm ꝑtem principalem huius operis erunt nouem dubia
¶ Utrum demon possit veꝝ corpus assumere j.
¶ Utꝝ ex quolibet elemēto demō vel angelus possit

Tabula

corpus assumptum formare. ij.
¶ Utꝝ demones in assumptis corporibꝫ videāt. au
diant. loquenť ⁊ ambulent. iij.
¶ Utꝝ demones in assumptis corporibus veraciter
comedant. iiij.
¶ Utrum demones in assumptis corporibꝫ possint
generare. v.
¶ Ad quos fines angeli corpa assumunt. vj.
¶ Utꝝ angelus sua naturali virtute possit hoīem
de loco ad locum corpaliter transferre. vij.
¶ Utrū angelus possit ciuitates ⁊ opida funditus
euertere. hoīes etiā interficere. tonitrua. choruscatō
nes. grādines. pluuias ⁊ aeris intemperiē ꝓuocare
¶ Utꝝ demon sua naturali ꝟtute possit sibi viij.
ꝯfederatos ianuis clausis infra domos introducere
⁊ dictis ianuis clausis remanētibꝫ extraducere ix.

Circa terciā ꝑtem huius operis erunt. xiiij. du
bia. quoꝝ primū est. Utꝝ artes magice per de/
mones sint inuente. Spica prima.
¶ Utꝝ liceat xp̄iano vti artibꝫ magicis. ij.
¶ Utꝝ opa que fiunt per artes magicas fiant virtu
te corpoꝝ celestium vel virtute demonū. iij.
¶ Utꝝ apparentie que fiunt ꝑ predictas artes fiant
ſm ymaginationem tantum. iiij.
¶ Utꝝ aliqui hoīes sua natiuitate ex virtute stella/
rum sortianť pre ceteris magicaꝝ artiū virtutē v.
¶ Utꝝ virtus ymaginū nigromāticaꝝ ⁊ astronomi
caꝝ artificialiter factaꝝ sit a stellis vel a demōibꝫ vj.
¶ Utꝝ per magicas artes demones possint rebꝫ cor
poreis alligari. vij.

Tabula

¶ Utrum per magicas artes carnalis copula possit impediri. viij.
¶ Utrum per artes magicas oculi hominuz possint perstringi. ix.
¶ Utrum vetule sortilege possint hoies fascinare. x.
¶ Utrum liceat uti magicis artibꝰ ad recupandu3 res perditas citra sacrificia ⁊ nephariasp preces demones inuocando. xj.
¶ Utrum demones sua naturali virtute possint futura ꝯtingentia cognoscere. xij.
¶ Utrum liceat uti indicijs astroꝝ xiij.
¶ Utrum liceat uti sortibꝰ scd̃m christiane religionis doctrinam xiiij.

¶ Circa quartã ⁊ vltimam ꝑtem huius opusculi erũt septem dubia Primum dubium.
¶ Utrũ demões possint hoiem vexare corpaliter j.
¶ Utrũ demones possint vexare bruta aĩalia ij.
¶ Utrũ demones certas obseruent ꝯstellationes ꝑ huiusmodi vexationibꝰ complendis iij.
¶ Utrum ꝓbabiliter cognosci possit ꝙ homo vexetur a demone iiij.
¶ Utrum ecclesia rite instituerit exorcismos ad expellendum demones de corporibꝰ obsessorum v.
¶ Utrum exorcismi salomonis habuerint effectu3 a deo vel a demonibus vj.
¶ Utruz vexatio demonũ ꝑtingat vsq3 ad hominis liberum arbitrium Ita ꝙ voluntas hominis ab ipis demonibus necessitetur. vij.

Finit tabula.

Sequitur prohemium

¶ Incipit tractatus ꝯtra demonū inuocatores ꝯpilatus per sacre theologie ꝓfessorē fratrem Johannē viueti. ordinis predicatoꝝ inquisitorem apostolicū Carcassone. Et primo ꝓhemium.

FRequens instantia quorundā fidei catholice zelatoꝝ meā puitatē impulit vt cū ruth moabitide aliq̄s spicas colligerē post terga metētiū in fertili cāpo diuinaꝝ ⁊ humanaꝝ scripturaꝝ. de quaꝝ granis ꝯficiť panis azimus sinceritatis ⁊ veritatis ad refocillandū corda si resipisci voluerint aliquoꝝ modernoꝝ ydolatraꝝ qui demones inuocant eos adorant. ab ipsis rñsa prestolantur ⁊ acceptant. eis homagiū faciunt ⁊ tributū soluunt vt tandē derelictis demonū erroribꝫ fideliū cetui feliciter aggregenť. De illius igiť ineffabili pietate ꝯfisus. cuius res agiť. qui etiam linguas infantiū facit disertas. ps. viij. Et qui per ora iumentoꝝ arioloꝝ reprimit maliciā Nume. xxij. Presens opusculū in quatuor partes principales distinguere curaui.

¶ Prima ps huius opis. Utrū preter ista visibilia sint aliq̄ substantie intellectuales in architypo mōdo corporibꝫ nō vnite in reꝝ natura realiter exñtes. primā que sequiť collegi spicā post terga metentiū.

ERrant cū saduceis in phīa ⁊ in fide catholica qui asserunt sbās sepatas nihil esse in reꝝ natura. Error in phīa clare apparebit. si anaxagore platonis arestotelis ⁊ auicenne rōnes ad memoriā reuocenť. Anaxagoras primus inter phōs (testať aristo. iij. de aīa) posuit q̄ddā principiū incorruptibile

.s. intellectū qui hūc mundū effecerit ꝯmixta distin guēdo. Cū eñi scðm suā positōnem oīa corꝑalia in oībꝫ mixta eēnt nō videbat̄ ꝙ ab inuicē corꝑalia di stingui potuissent. nisi fuisset aliqđ distinctōis prin cipiū qđ ẜm se penitus eēt īmixtū ⁊ nil hñs cū natu ra corꝑali cōe ⁊ hoc principiū vt đt tho. De spūali bus creaturis vocabat intellectū distinguentē ⁊ mo uentē oīa. Plato vo alia via vsus est ad ponendum substātias īcorꝑeas. extimauit eī ꝙ añ oē ꝑticipās nccē est ponere aliqd abstractū nō ꝑticipatū. vñ cuꝫ corꝑa sensibilia ꝑticipēt eaqꝫ de ipsis ꝓdicant̄ .s. na turas geneꝝ specieꝝ ⁊ alioꝝ vniuersaliter de ipis di ctoꝝ posuit hmōi naturas abstractas a sensibilibꝫ ꝑ se subsistentes quas sbās seꝑatas noīabat Aristote les vo ꝓcessit ad ponendū sbās seꝑatas ex ꝑꝑetuita te motus celestis .xij. methaphisice qui argumētat̄ motū ꝯtinuū ⁊ regularē. ⁊ q̄ꝫtū in se est indeficientē oꝫ esse a motore q̄ non mouet̄ neqꝫ ꝑ se neqꝫ per acci dens. plures etiā oꝫ esse motus a pluribus motori bus Motus aūt celi ē ꝯtinuus ⁊ regularis ⁊ q̄ꝫtum in se est indeficiens ē ⁊ ꝓter primū motū sunt multi tales motus in celo sicut ꝑ ꝯsideratōem astrologoꝝ ꝓbat̄ Oportet igit̄ pl̄es eē motores q̄ nō moueant̄ neqꝫ ꝑ se neqꝫ ꝑ accidēs Nullū aūt corpus mouet ni si motū eo ꝙ oꝫ motū ⁊ mouēs eē sit̄. Et sic corpus mouens moueri oꝫ ad hoc ꝙ sit simul cū corꝑe mo to. ergo primus motor celi nō est corpus neqꝫ vtus in corꝑe. ⁊ idē đt de aliis orbis motoribus Auicen ne autē ratio talis est Id quod est per alteꝝ reducit̄ sicut in cām in id quod est ꝑ se. vñ si esset vnus ca lor ꝑ se existēs oporteret ipm eē cām oīm calidoꝝ q̄

per motū pticipationis calorem hñt. Est aūt ponere aliqđ ens qđ est ipsum suum esse. qđ ex hoc pbat. q2 oportet esse aliqđ primū ens qđ sit actus purus. in quo nulla sit ꝯpositio. vnđ oꝫ ꝙ ab illo vno ente oīa alia sint quecunqꝫ non sunt suū esse. sed hñt esse per modū pticipationis. ⁊ sic pꝫ error saduceoꝝ ⁊ suoꝝ sequaciū in phīa Antiqui eñ philosophi vt đt tho. pte. j. q. l. ar. j. ignorantes vim intelligēdi ⁊ nō distinguētes inter sensum ⁊ intellectū nihil esse existimauerūt in mđo nisi qđ sensu ⁊ ymaginatiue apprehendi pt. ⁊ q2 sub ymaginatōe nō cadit nisi corpus vt đt phūs. iiij. phisicoꝝ. existimauerunt ꝙ nullum ens esset nisi corpus Ex his pcessit saduceoꝝ error dicentiū nō esse spm̄. q̄re sicut đt idē tho. in tract. de angel. q̄ incipit Qm̄ sacris angeloꝝ ⁊c. ꝯsiderare oꝫ ꝙ de ꝯditōne spūaliū sbārum ꝑm catholice doctrine snīam sit tenendū. Sunt eñ ꝑm sacre scripture autoritatē angeli incorpei. Vñ đr in ps Qui facit angelos suos spūs. Et apl's đt hebre. j. de angel. loqñs Oēs sunt admīstratorij spūs in misteriū missi ꝓpter eos q̄ hereditatē capiūt salutis Cōsueuit eñ scriptura noīe spūs aliq̄d incorpee nature designare ꝑm illud Jo. iiij. De⁹ spūs ē ⁊ q̄ adorāt eū in spū ⁊ ꝟitate oꝫ adorare. Et ysa. xxxj. Egipt⁹ hō ⁊ nō ds ⁊ eq̄ eoꝝ caro ⁊ ñ spūs Sic igr̄ incōueniēs ē ꝑm sacre scpture snīam angelos corpeos eē. Sꝫ forte dicet aliq̄s veꝝ eē de bonis angel. nō aūt de demonib9. Nā aug. viij de ci. dei introduc̄ hāc distinctōꝫ dēonū ab epuleyo platonico datā. Demones sunt aīalia mēte rōnalia aīo passiua. corpe aerea. tpe eterna. Hāc rōꝫ soluit tho. p. j. q. lj. ar. j. dicēs ꝙ aug. loqr̄ nō asserēdo sed

opiniõe platonicoꝝ dicẽs q̄ ponebãt eẽ quedã aĩalia aerea. Hec ille. Si igiť fidei ṽitatẽ seqñdo inq̄t tho. de potẽtia dei. q. vj. ar. j. dicimus ãgelos ⁊ demões nõ hr̃e corpa naturaliter vnita sȝ esse oĩno incorporeos. sicut dionisi. dr̃. Ex p̃missis aũt nõ solũ excludiť p̃fatoꝝ saduceoꝝ error dicẽtiũ spm̃ nõ eẽ sȝ etiã sicut dr̃ tho. ꝯtra gẽtiles. li. iij. c. xcix. positõ ãtiquorũ naturaliũ q̄ dicebãt oẽm sbãm corpeam eẽ. Positio etiã origenis q̄ dr̃ q̄ nulla sbã post trinitatẽ diuinã absq3 corpe p̃t subsistere ⁊ oĩm alioꝝ ponentium oẽs angelos bonos ⁊ malos hr̃e corpa naturaliter sibi vnita. Refelliť etiã quorũdã p̃sumptuosa ⁊ in fide suspecta opinio quã tangit tho. quarto sñiaꝝ di. xxxiiij. ar. iij. dicentiũ nõ eẽ dmones nisi in estimatione vulgi tm̃ vt terrores quos hõ sibi ip̃i ex sua imaginatõe ĩprimit ĩputet demoni. ⁊ q̄d etiã ex imaginatõe vehemẽti aliq̄ figure appent in sensu q̄les hõ cogitat ⁊ tũc credũť dmões videri. Sȝ ⁊ ṽa fides repudiat p̄ quã ãgelos de celo cecidisse ⁊ demones eẽ credimus. Hec ille. Utrꝝ dmões quos ap̄ls neq̄tias vocat sint naturaliter mali.

Manicheoꝝ erroribꝫ ĩuoluũť q̄ asserũt demões naturalr̃ eẽ malos. Uidit em̃ ds cũcta q̄ fecerat ⁊ erãt valde bona. geñ. j. q̄r ſm tho. ꝯ gẽtiles li. iij. c. x. Singula q̄dã sunt in suis naturis bona sil' aut oĩa valde bona ꝑpter ordinẽ vniuersi q̄ ẽ vltima ⁊ nobilissima p̄fectio in rebꝫ. p̄ hoc aũt excludiť error manicheoꝝ. sicut dr̃ tho. ꝯ gẽtiles li. iij. c. x. poneñ. tm̃ hmõi sbãs intellectuales q̄s demões vel diabolos ꝯsueto noĩe dicimus naturalr̃ eẽ malos. Unũq̄dq3 em̃ entiũ hȝ ꝓpriũ esse ſm modũ sue nature. eẽ aũt inq̄ntũ hmõi

bonū ē. cuius signū ē ꝙ oīa eē appetūt Si igit̄ ōmo
nes ꝑm suā naturā eēnt mali nullū eē hērent qᵭ est
erroneū vt sup̄ inmediate oñsuȝ est. Cā aūt erroris
istoꝝ manicheoꝝ ē ꝑut ᵭt in expōe simboli apl'oꝝ ip
se tho. qꝛ ipi dicūt deū eē sūmū bonū sicut ⁊ veꝝ ē. ⁊
oīa q̄ sunt a bono bona sunt. vñ nesciētes discerne-
re q̄d sit bonū ⁊ q̄d sit malū crediderūt ꝙ oīa illa q̄
sūt aliq̄liter mala eēnt mala simpl'r sic ignis qꝛ vrit
ᵭr ab eis simpl'r mal⁹ ⁊ aq̄ qꝛ necat. ⁊ iō nihil istaꝝ
reꝝ visibiliū ē simpl'r bonū. sȝ ex aliq̄ pte deficiens.
dixerūt ꝙ oīa visibilia nō sunt fcā a bono deo sed a
malo. Contra hos ponit aug. tale exēplū. Si aliq̄s
intraret domū fabri ⁊ inueniret ibi instr̄a in quib⁹ im
pingeret ⁊ lederet se ⁊ ex hoc reputaret illū fabꝝ ma
lū qꝛ teneret illa instr̄a stult⁹ eēt. cuȝ faber teneat ea
ad opus suū. ita stultū ē dicere ꝙ ꝓpter hoc creature
qꝛ in aliquo sūt nociue sint simpl'r male. nā qᵭ vni ē
noxiū alteri ē vtile. Hic aūt error est ꝯ fidē eccl'e. hec
ille. Et ē notandū cū eodē tho. ꝙ hic error prīo ince
pit ab empedocle. posuit eī empedocles duo prīa prī
cipia agētia aīciciā ⁊ litē. quoꝝ aīciciā ᵭt esse cām
gñatōis. litē vo corruptōis Ex quo videt̄ vt aristo.
ᵭt in. j. metha. Hec duo bonū ⁊ malū primus ꝯria
prīcipia posuisse. Posuit āt ⁊ pitagoras duo prīa
bonū ⁊ malū. sȝ nō ꝑ modū prīcipioꝝ agētiū. sȝ ꝑ
modū formaliū prīcipioꝝ Ponit eī hec duo eē gene
ra sub quib⁹ oīa talia ꝯprehēderent̄. vt ptȝ ꝑ phm̄
. j. metha. Hos aūt antiq̄ssimoꝝ phōꝝ errores q̄ sūt
ꝑ posteriores phōs sufficiēter exclusi quidā ꝑuersi
sensus hoīes doctrine xp̄iane adiūgeī ꝑsūpserūt quo
rū prim⁹ fuit marchus. a quo marchiani sūt dicti q̄

sub noīe xp̄iano heresim ꝯdidit opinatus duo esse principia. quē secuti sunt cerdoniani. ⁊ postmodum marchianiste ⁊ vltimo manichei qui hunc errorē maxime diffuderūt Hec tho. ꝯ genti. li. iij. c. xl. in fine.

¶ Utꝝ demones peccauerint. ⁊ si peccauerint quo genere peccati. ⁊ quō peccauerint. Tercia spica.

Nulla creatura siue sit intellectualis. cuiusmodi sunt demones. siue sit rōnalis sicut sunt homines est impeccabilis per naturā. Solum enī actū illum a rectitudine deuiare non ꝯtingit. cuius regula est ipsa virtus agentis. cuius est voluntas diuina que nō ad supiorē ordinat̄ Cū igit̄ dēmō sit pura creatura euidenter p3 ꝙ peccare potuit. ꝙ aūt peccauerit sacra scriptura testat̄ ita dicens In angelis suis repperit prauitatē. Job. iiij. Et hoc ꝯfirmat beatus aug. in. xj. de ci. dei. inducens illud qđ habet̄ ysa. xiiij. dictū de dyabolo sub metaphora regis babiloīs Quō cecidisti lucifer qui mane oriebaris. Et ad eū dr̄ ezechielis. xxviij. in ꝑsona regis tyri. Tu signaculū similitudīs plenus sapīe ⁊ decore in delicijs paradisi dei fuisti. Et postea subdit̄. ꝑfectus in vijs tuis a die ꝯditionīs tue donec inuēta est iniquitas in te. Et Jo. viij. Ille homicida erat ab initio ⁊ in vītate nō stetit. ⁊ mēdax ē ⁊c. Jō dr̄ ꝙ diabolus ab initio peccauit. s3 quo genere pc̄ti peccauerit pulcre determinat tho. ꝯ gētiles. li. iij. c. cj. di. in forma velle alios regulare ⁊ volūtatē suā a supiori nō regulari ē velle ꝑesse ⁊ quodāmō n̄ subijci qđ ē pc̄m̄ supbie. Ūn̄ cōuenīēter dr̄ ꝙ pmū pc̄m̄ demōis ē supbia. Hec ille Quō peccauit doc3 tho. p. p̄ria. q. lxiij. ar. j. In solutiōe ad q̄tū argumētū dicēs ī forma Pc̄m̄ mortale ī

actu liberi arbitrij ↄtingit dupl'r. vno mō ex hoc q̄d aliqd̄ malū eligit̄. sicut hō peccat eligēdo adulteriū qd̄ ſm ſe eſt malū. ⁊ tale pctm̄ ſemꝑ ꝓcedit ex aliq̄ ignorātia vel errore. alioq̄n illud qd̄ eſt malū nō eligeret̄ vt bonū. Errat aūt adulter in pticulari eligēs hāc delectationē inordinati actus ad aliqd̄ bonum ad nūc agēdo ꝓpter inclinatōnē paſſiōis aut hītus etiā ſi in vniuerſali nō erret. ſʒ verā de hoc teneat ſententiā. Hoc aūt mō in āgelis pctm̄ eē nō potuit. quia nec in āgelis ſūt paſſiōes. q̄bꝰ rō aut intellectus liget̄ nec iterū primū pctm̄ hītus p̄cedere potuit ad pctm̄ inclinās Alio mō ↄtingit peccare ꝑ liberū arbitriū. ſʒ nō cū ordine d̄bite mēſure ⁊ regule Jta ꝙ defectus inducēs pctm̄ ſit ex pte electōis q̄ nō hʒ debitū ordinē ex pte rei electe. Sic̄ ſi q̄s eligerʒ orare n̄ attēdēs ad ordinē ab eccl'ia inſtitutū. ⁊ hꝰ pctm̄ nō p̄exigit ignorātiā. ſʒ abſentiā ſolū ↄſideratōis eorū q̄ ↄſiteri d̄nt. ⁊ hoc mō āgelus peccauit ↄuertēdo ſe ꝑ liberꝝ arbitriū ad ꝓpriū bonū abſq3 ordine ad regulā d̄ine volūtatis. ⁊ qd̄ dictū eſt de prīo āgelo peccāte dicēdū videt̄ de alijs demōibꝰ. q̄m vt d̄r tho. ↄtra gen. li. iij. c. cvi. Cū ꝓpriū alicuiꝰ bonū hʒ ordinē ad plura ſupiora liberꝝ ē volētī vt ab ordīe alicꝰ ſupīoris recedat. ⁊ alteriꝰ ordinē n̄ derelinq̄t. ſiue ſit ſupior ſiue īferior. ſic̄ miles q̄ ordinat̄ ſub rege ⁊ ſub duce exercitus p̄t volūtatē ſuā ordīare ī bonū ducis ⁊ n̄ regis. ⁊ ecōuerſo Sʒ ſi dux ab ordīe regis recedat bō erit volūtas militis rce dēris a volūtate ducis dirigētis volūtatē ſuā ī regē Mala āt volūtas militis ſeq̄ntis volūtatē ducis ↄ volūtatē regis. Ordo eī inferioris pricipij depēdet ab ordine ſupioris Subē āt

sepate nõ solũ ordinant̃ sub deo. sꝫ vnaqueq̃ eaꝝ ordinat̃ sub alia de prima vsq̃ ad vltimã. ⁊ q̃ in quolibet volẽte sub deo põt eẽ pctm̃ voluntatis si in sua natura ꝯsideraẗ possibile fuit ꝙ aliq̃ de supiorib9 aut etiã suprema peccaret scd̃m volũtatẽ. ⁊ hoc quidẽ satis ꝓbabile est. nõ eñ in suo bono q̇euisset. sic ĩ fratre. nisi suũ bonũ valde pfectũ eẽt. Potuit igiẗ fieri ꝙ de inferiorib9 aliq̃ psone ꝓpriã volũtatẽ bonũ suũ ordinarẽt in ipam recedẽtes a diuino ordine que similiter peccauerũt. Hec ille. vt supra.

Utrũ demones de suis peccatis possint penitere salubriter. Sit hec spica q̃rta huius prime ptis.

ERrant cũ origene qui asserũt demões q̃nq̃ de ꝯmissis salubriter posse penitere. Sua eñ põ tollit v̾itatẽ btitudinis a scis ãgelis ⁊ hoib9 q̃ stabilitas sẽpiterna ẽ de rõne v̾e btitudis. vñ ⁊ vita eterna noiaẗ. Repugnat etiã v̾itati scripture q̃ demões ⁊ hoies malos in suppliciũ eternũ mittẽdos bonos aũt in vitã eternã trãsferẽdos eẽ ꝓnũciat. vñ hec positio ẽ tãq̃ erronea reputãda. Tenẽdũ ẽ igr̃ firmiter sm fidẽ catholicã ꝙ ⁊ volũtas bonoꝝ ãgeloꝝ ꝯfirmata ẽ in bono. ⁊ volũtas demonũ obstinata ẽ in malo. Vñ ⁊ ps. dr̃. Supbia eoꝝ q̃ oderũt te ascẽdit sẽp ⁊c. qd̃ de demõib9 expõniẗ v̾ba sci tho. pme ptis. q. lxv ar. ij. Si q̃s aũt inq̃rat cãꝫ huius obstinatiõis ꝯsiderare dꝫ cũ tho. vbi sup̃. nõ solũ q̃litatẽ culpe. sꝫ principaľr ꝙ vis appetitiua in omib9 ꝓporcionat̃ apprehẽsiue a qua moueẗ. sic mobile a suo motori. Appetitus aũt sensitiuus est pticeps boni. volũtas v̾o vl̾is sic ⁊ sensitiuus apprehẽsiu9 ẽ singulariũ. intellect9 v̾o vl̾ium. Differt aũt apprehẽsio ãgeli ab apprehẽsiõe

hoīs in hoc ꝙ angelus apprehēdit ĩmobiliter ꝑ ītellectū sic ⁊ nos ĩmobiliter apprehēdimus pria rerū pricipia quoꝝ est intellectus. ¶Nō ꝟo apprehēdit ꝑ rōnē mobiliter discurrēdo de vno ad aliud hñs viā ad vtrūq; oppositoꝝ. vñ ⁊ volūtas hoīs adhe3 alicui mobiliter q̄si potens etiā ab eo discedere. ⁊ ꝯtrario adherere. Uolūtas aūt angeli adheret fixe ⁊ ĩmobiliter. Et iō si ꝯsideret' añ adhesionē pt libere adheret' ⁊ huic ⁊ opposito in his. s. q̄ naturalr ñ vult. s3 post q̄ adhesit ĩmobiliter adheret. Sic igit' ⁊ boni āgeli semꝑ adherētes iusticie sunt ĩ illa ꝯfirmati. Mali vero sunt in peccato obstinati. q̄re nō est audiēdus origenes dicens ꝙ oñis volūtas creature ꝑpter libertatē arbitrij pt flecti ⁊ in bonū ⁊ in malu3 excepta aīa christi ꝑpter vnionem verbi.

¶Utrū demoni rōne sue culpe debeatur aliq̄s penalis locus. Spica quīta istius prime ꝑtis.

Usq; ad diē iudicij durat ministeriū āgeloꝝ ⁊ exercitatio demonu3. vñ dr aug. iij. sup gene. ad litterā ꝙ aer caliginosus est q̄si carcer dēmōibꝯ vsq; ad tpūs iudicij. ⁊ vsq; tūc durat misteriū āgeloꝝ ⁊ exercitatio demonū. vñ ⁊ vsq; tunc ⁊ boni āgeli ad nos huc mittūt' ⁊ demōes ĩ hoc aere caliginoso sūt ad exercitiū nrm. lic3 etiā eoꝝ aliqui ⁊ nūc in inferno sint ad torq̄ndū eos quos ad malū induxerūt sic ⁊ aliqui boni āgeli sunt cū aīabꝯ scīs in celo. s3 post diē iudicij oēs mali tā hoīes q̄ āgeli in inferno erūt boni ꝟo in celo. Hec tho. p. j. q. lxv. ar. iiij.

¶Utrū noīa ordinū celestiū spūum remaneāt in demōibꝯ post ipsoꝝum lapsū. vj. spica. j. ꝑtis

Sacra scriptura noīa seraphin ⁊ thronoꝝ nō at

tribuit demõib⁹ rõ. tho. p. j. q. lxiij. ar. ix. In soluti
one. iij. ar. q2 p̃dicta noĩa sumũt ab ardore caritatis
et ab inhitatiõe dei q̃ nõ possunt esse cũ pctõ. Attri
buũt aũt eis noĩa cherubin. potestatũ et principatuũ
q2 hec noĩa sumũt a sciã et potẽtia q̃ bonis malis q3
pñt esse coĩa. Hec ille.

¶ Utrũ in sacra scriptura diuersa inueniant̃ demo
monũ noĩa. et q̃re diuersimode in eadem nũcupent̃
Spica septima prime partis.

Ut dmonũ malicia magis ac magis pateat hoĩ
bus sacra scriptura diuersꝭ eos nũcupat noĩb⁹
Primo eñ quilibz ipoꝝ noĩat̃ diabol⁹. qđ interpre
tat̃ defluẽs q2 defluxit. i. corruit spũalr̃ et localr̃ Gre
ce quoq3 ĩterpretat̃ diabolus clauso ergastulo et hoc
cõuenit sibi q2 nõ pmittit̃ ei nocere q̃tũ vellet poten
tia. Sm ethimologiã dr̃ a dia qđ ẽ duo et bolus qđ est
morsus. q2 duo occidit. s. corpus et aĩa3. Uel vocat̃
demõ sanguineus et hoc pp̃ter pctm̃. vel sciẽs q2 tri
plici acumine viget. pmo subtilitate nature. et hoc p
cognitõz vespertinã. scdo expiẽtia tpm. tercio reuela
tõe supnoꝝ spũuz. pmo mõ ĩtelligũt naturalia. scdo
futura. tercio voluntaria. Ul' dr̃ belial. qđ ĩterptat̃ vir
muscaꝝ. i. aĩaꝝ peccatricũ q̃ reliquũt veꝝ spõsũ xp̃m
Ul' sathanas. i. aduersari⁹ Uel vehemot. i. bestia. q2
fac̃ hoĩes bestiales Ul' leuiatan. i. additamẽtũ eoꝝ q̃
pctã pctĩs accumulãt. Hec alber. magn⁹ ordĩs p̃di
catoꝝ in suo cõpẽdio theologie. qđ incipit veritatis the
ologice sublimitas li. ij. c. xxiiij. Abbas quoq3 seren⁹
in colatõib⁹ prm̃ colla. j. c. xxxiij. ita dr̃ ĩ forma. Es
se aũt et alia dmonũ genera. s. mutoꝝ atq3 surdoꝝ euã
gelia testant̃. Incensores etiã libidinis atq3 luxurie

Nota Diabolus Ethimologia
A dia quod est duo et bolus quod est morsus
quia duo occidit scilicet corpus et animam

Diabolus
Belial
Sathanas
Vehemoth
Leviatan

quosdā spūs inquiens fornicatōis decepit eos ⁊ for
nicati sunt a dño. Nocturnos ac meridianos demo-
nes silr scripturaꝝ auctas docet. de quoꝝ diuersitate
perlongū est si volumus oīa scripturaꝝ volumina per
scrutando sigillatim ꝑcurrere. qui ꝑ ꝓphetā onocen-
tauri. qui pilosi. q̄ lanue. q̄ serene. q̄ vlule. q̄ strutio-
nes qui ericij designanť. q̄ aspis. qui basiliscus in
ps. q̄ leo. qui vt scorpio in euāgelio nūcupenť. qui
princeps mōdi h⁹. qui rcōres tenebraꝝ haꝝ. q̄ re spū
ales nequicie ab aplo nuncupenť Que vocabula nō
in cassum nec fortuitu indita illis debemus accipere
sed significationem istaꝝ feraꝝ que apud nos mi-
nus noxie vel magis ꝑniciose sunt illoꝝ ferocitates
rabiesqꝫ distingui. Hec ille. Et hec de prima huius
opusculi pte breuiter pro nunc dicta sufficiant.

¶ Sequiť scda pars principalis huius operis.

QUia secundum bea
tū greg. angelus ē nomē officij ⁊ nō natu
re. ido in hac scda pte indistinter vtar hoc
noīe angelus siue sumať ꝑ bonis angelis siue ꝑ ma-
lignis spiritibꝫ. Quia em̄ q̄ naturalr pt bonus agen
lus etiā pt demō nisi diuinitus ꝓhibeať. Pro declara
tiōe igiť eiusdē scde ptis erunt dubia nouem.

¶ Primū dubiū. Utrū demō possit verū corpus as-
sumere. Prima spica scde partis.

ERrāt cū rabbi moise qui asserit āgelos nūqꝫ ve
ra corpora assumere. Sup ista vba vera corpora nota
cū tho. in de po. dei. q. vj. ar. vij. in solu. xij. ar. q corp
pa illa q̄ āgeli assumūt hn̄t quidē veras formas qn̄tū
ad id qd sensus ꝑcipere pt q̄ sunt sensibilia ꝑ se. sic

color et figura. non aūt quantū ad naturā speciei. nō
eni demon apparens in figura hoīs vel hirci ē verus
homo vel verus hircus Sed hec faciūt demones. sic
pt haberi ex 'dbis tho. ea. q. vt suā familiaritatē ad
nos extendāt. ideo nobis p corpor assumptiōem suo
mō ɔformant Errant igit cū rabbi moise qui asserit
angelos nunq̄ vera corpa assumere. ex ipso eī noīe
quo scriptura vtit dat intelligi q̄d significet vt res
gesta et quid p modū ɔplexice visionis vt dīt tho. vbi
supra. Cū eni aliq̄ apparitio p modū visionis dz in-
telligi ponunt aliq̄ verba ad visionē ptinentia. sicut
qd̄ dr ezechi. viij. Eleuauit me spūs inter celū et ter-
rā et adduxit me in hirlm in visionib9 dm̄. vn̄ pz q̄
illa q̄ fieri simplr narrant. et simplr dn̄t intelligi eē
gesta. sic aūt legit de pluribus appitionib9 in veteri te
sta. hec ille Scriptura aūt diuina vt dīt tho. pte. j. q.
lj. art. ij. sic introducit interdū angelos apparere vt
cōiter ab oīb9 viderent. sic angeli appentes abrahe
visi sunt ab eo et a tota faīlia eius. a loth. et a ciuib9
zodomor. Silr angelus q̄ appuit thobie ab oīb9 vi
debat Ex quo manifestū fit hmōi ɔtigisse fm corpo-
reā visionē qua videt id qd̄ positū est extra videntē
vnde ab oīb9 videri pt. tali aūt visione nō videt ni
si corpus Cū igit angeli neq3 corpa sint neq3 hēant
corpa naturalr sibi vnita vt ex dictis pz. relinquit
q̄ interdū corpa assumant. hec ille. De demonibus
etiā nulla ē ambiguitas. nisi forte apud illos quorū
ymaginatio nō transcendit ɔtinuū. Persuadet eni
dyabolus fm tho. in questionib9 de malo. q. iij. arti.
iiij. hoī aliquid duplr. visibiliter. s. et inuisibiliter.
Uisibiliter quidē. sicut cū in aliq̄ visibili specie hoīm

De Corporea Visione Angelorum

sensibiliter apparet ꝛ ei sensibiliter loquit̃ ꝛ persua
det pctm̃. sicut temptauit primū hoīem in padiso in
specie serpentis. xp̄m in deserto in aliqua specie sen
sibili ei apparens. ꝛ. j. ij. q. c. ar. iij. in solutōe tercij
argu. dicit idem tho. ꝙ egiptij colebant oues ꝛ hyr
cos venerabantur. qꝛ in eoꝝ figura demones appare
bant. hec ille. Ex quo infert̃ ꝙ nō est ꝯtra ca. Epi.
xxv. q. v. dicere ꝙ demones interdū sensibilr ꝛ visi
biliter apparēt hoībus ꝛ cū eis realiter loquant̃. Ip
sum namqꝫ capi. in quatuoꝛ ptes diuidit̃. sicut pꝫ p
glo. in qua formaliter sic hr̃. Epi. In prima pte dꝛ
ꝙ epi laborare deberent vt sortilegā ꝛ magicā artē
de suis prochijs extirparent. In scđa repħenduntur
specialr quedā mulieres q̄ dicunt se de nocte eq̄tare
cū dyana. i. dea paganoꝝ. In tercia ꝙ dyabol9 ita
deludit eas ꝙ se credunt pati in coꝛpe qđ in aīo pa
tiunt̃ ꝛ ꝙ tm̃ in aīo ꝓbat autoritate ezechielis ꝓphe
te ꝛ pauli. In quarta dꝛ ꝙ qui talia credit nō est fide
lis cū nulla possit fieri mutatio sine creatore qui oīa
fecit. Hec predicta glo. ex q̄ satis apparere pt ꝙ di
ctum ca. Epi non loquit̃ de modernis hereticis q̄ in
vigilia demones inuocāt. ipsos adorant. ab eis rn̄sa
prestolant̃ ꝛ acceptant. ipsis tributū soluunt. ꝛ qđ
beluaꝝ excedit ferocitatē interdū ꝓprios natos ꝛ fre
quenter infantes alienos demonib9 immolāt ad vo
mitū illoꝝ redeūtes. de quib9 regnis ait ꝓpheta ps.
cv. Immolauerūt filios suos ꝛ filias suas demonijs.
effuderūt sanguinē innocentē sanguinē filioꝝ suoꝝ
ꝛ filiaꝝ suaꝝ q̄s sacrificauerūt sculptilib9 chanaā Cō
tinā in suis termīs maneñ. ca. Epi iuxta canonicas
sanxiones diligenti9 practicaret̃ Exo. xx. ꝛ. xxij. ca.

In q̄bꝫ sic dr̄ Nō habebis deos alienos. ꝛ q̄ imolat
dijs p̄ter q̄ȝ soli deo occidet. ꝛ ponit ibi dijs .i. demo
nijs q2 oēs dij gentiū demonia. Dij em̄ alieni vocant
q̄libet creatura tāq̄ȝ ds ab hoie venerata. Jō exponit
dijs .i. ydolis ꝛ reputant dij ab ydolatris p imola/
tionē q̄ eis ꝓhibet ibi ꝛ sub pena mortis. ꝛ intelligi
tur ꝓhibita oblatio sacrificatio thurificatio ꝛ alia q̄
fiebāt ipi deo directe ꝛ debite. V̄ba sunt Nicho. de ly
ra. in dicto. c. xx. Et iō tales sine mīa occidunt. siue
sit vnus hō siue vna ciuitas oīa in igne ꝯburūt vt di
xit textus formalr̄ deutrono. xiij. vbi exponit nicho.
de lyra. aduerbiū stati .i. sine mīa dū tn̄ fuerit conui
ctus ꝛ ꝯfessus Et potest videri totū dictuȝ. ca. q2 in
maiori pte ē canonisatū in. xxxiij. q. v Si audieris
vbi sic formalr̄ dr. Si audieris in vna de ciuitatibꝫ
q̄s dn̄s ds tuus dabit tibi inhabitare illic dicentes
Eamus ꝛ s̄uiamus dijs alienis. dos quos nō nosti
interficiēs necabis oēs q̄ sūt in ciuitate cede gladij
ꝛ incēdes ciuitatē igni ꝛ erit sine habitaculo ineternū
nō reedificabit vt auertat ds ab īdignatiōe ire sue
ꝛ dabit tibi mīaȝ ꝛ miserebit si exaudieris vocē dn̄i
di tui ꝛ s̄uaueris eius p̄cepta Cuius p̄cepti vigoris me dr
mathathias īterfecit eū q̄ ad arā sacrificaturus ydo
lis accesserat. q si an̄ aduentū xp̄i circa deū colēduȝ
ꝛ ydola spnenda hec p̄cepta s̄uata sunt. q̄nto magis
post aduentū xp̄i circa deū colenduȝ seruanda sunt
qn̄ ille demens non solū v̄bis hortatus sit. sed etiaȝ
facto. vt in dicto capitulo. Quantum peccatuȝ ydo
latrie fuerit grauiter punitum. patȝ in illis qui fece
rūt vitulū in oreb. ꝛ ceciderūt in vna die. xxiij. milia
Exodi. xxxij. ꝛ prima corinth. x. capi. Saul quoq̄ȝ

mortuus est ꝓpter iniq̄tates suas eo ꝙ preuaricatus sit mandatū dñi qd̄ ꝑcepat ⁊ nō custodierit illud. sȝ insuꝑ etiā phitonissā ꝯsuluerit. nec sꝑauerit in dño ꝓpter qd̄ interfecit eū ⁊ transtulit regnū eius ad dd̄ filiū ysa. j. ꝑali. x. Salomon cū iā eēt senex deprauatum est cor eius ꝑ mulieres vt sequeret̄ deos aliēos nec erat cor eius ꝑfectū cuȝ dño deo suo sicut cor dd̄ pris eius. sed colebat salomō astarten deā sidonioꝝ ⁊ chamos deā moabitaꝝ ⁊ moloch ydolū amonitaꝝ ⁊ sequit̄. Igit̄ iratus est dñs salomoni eo ꝙ auersa eēt mēs eius a dño deo isrl̄ qui apparuerat ei scd̄o ⁊ precepat ei de verbo hoc ne seq̄ret̄ deos alienos ⁊ nō custodiuit q̄ mandauit ei dñs. dixit itaqȝ dñs salomoni. q2 hūisti hoc apd̄ te ⁊ nō custodisti pactū meū ⁊ ꝑcepta mea q̄ mandaui tibi. dirūpens scindā regnū tuū ⁊ dabo illud ꝟuo tuo. iiij. Re. xj. Et ad ochosiā locutus ē helias. d. Hec dr̄ dñs. q2 misisti nuncios ad ꝯsulendū beelzebub deū accaron q̄si nō eēt ds̄ in isrl̄ a quo posses interrogare ꝟmonē. iō de lectulo suꝑ quē ascendisti nō descēdes sȝ morte morieris. mortuꝰ est igr̄ iuxta ꝟmonē dñi quē locutus ē helias iiij. Re. j. In cronicis etiā de scōꝝ legēdis inuenimꝰ hoc ydolatrie crimē multiplr̄ fuisse punitū. Nā siluester papa. ij. vt fert̄ diabolo homagiū fec̄ ⁊ cū rome in q̄dragesima ad ecciā q̄ dr̄ hirl'm celebraret ⁊ strepitu demonū sensissȝ sibi mortē adeē suspirās īgemuit ⁊ liȝ sceleratissimꝰ eēt. de mīa tn̄ dei n̄ desꝑans reuelādo corā oibꝫ pctā sua. oīa q̄bꝫ diabolo obseq̄a ꝑsti terat iussit ꝑscindi. ⁊ deīn mortuū trūcū suꝑ bigā poni vt vbicūq̄ aīalia ipȝ ꝑducerēt ibi sepeliret̄. sic fcm̄ est. sepultusq̄ ē in eccia lateraū. miam ꝯsecutꝰ vt in

cronica fratris martini ordinis p̄dicatoꝝ habet᷑ Ju-
lianus quoq₃ apostata in apostasia ꝯstitutus ⁊ nigro
māticus effectus vt habet in legēda bti iuliani ī bel
lo ꝯtra ꝑsas sicut cronica p̄fati fratris martini testa-
tur iussu pyssime matris dei miraculose occisus est.
Sʒ quid de comite matisconeñ. dicemus q̄ filii mor
bo laborās hora prādij visibilr̄ in p̄ntia mlͥtoꝝ baro
nū ⁊ militū a demonibꝯ raptus trino. circa ciuitatē
matisconeñ. ꝯpleto circuitu velocissīō cursu cūctis
vidētibꝯ miserabilr̄ ter clamās succurrite ciues suc
currite. totā ciuitatē ꝯmouit. Sicq₃ subtractus visi
bus hoīm fcūs ē ꝑpetuus dmonū socius. sicut ad lō
gum ꝓseq̄t᷑ hugo cluniaceñ. Tpe etiā̄ clemētis pa-
pe quinti. āno dn̄. M.ccc.vij. Jn festo sci adoardi
regis Tercio Jd̄. octobris fuerunt capti templarij.
vbiq₃ subito in toto regno frātie sub vna die Anno
dn̄. M.ccc.xv. Jdus maij. per archiepiscopū seno
nensis cū suis suffraganeis in ꝯcilio ꝓuinciali pari
sius ꝯgregato fuerunt sn̄ati. ⁊ iudicati tēplarij ig-
ni ex ꝓprijs ꝯfessionibꝯ tanq₃ impenitentes super ne
phanda ꝓfessione sua. de qua infra videbit᷑ fuerūt
relicti curie seculari. ⁊ p eandē igni traditi ⁊ ꝯbusti
Jtem Anno dominice incarnationis Millesimo tre
centesimo vndecimo Jdeʒ papa clemens celebrās
ꝯciliuʒ generale vienne supra rodamon in priuato
ꝯsistorio p ꝓuisionis potius q̄₃ ꝯdemnationis viam
ordinē milicie templarioꝝ cassauit ⁊ penitus annul
lauit. Jtem anno dn̄ Milesimo trecentesimo duo-
decimo fuit scd̄a cessio concilij celebrata vbi supra.
in qua predicta cassatio templarioꝝ fuit p summuʒ
pontificem radiante ꝯcilio ꝓmulgata. rege francie

philippo cum tribus filijs suis. cui negociū erat cor
di. Hec ex cronicis sup̄radictis. Culpa aūt sup̄radi
ctoꝝ templarioꝝ fuit. q̄ꝛ ipsi erant grauiter infama
ti. specialiter sup̄ eo ꝙ fratres eiusdē ordinis duꝫ in
ipso recipiebanť. ac interdū post receptionem eoꝝ
xp̄m negare. ⁊ in eius opprobriū supra crucem sibi
oñsam spuere. ⁊ eam interdū ꝯculcare pedibꝰ dice
banť. Q̄ꝙꝫ generalis magister ipsius ordinis visi
tator frācie ac maiores ipsius ordinis preceptores
necnō q̄ꝫplures fratres eiusdē ordinis ꝯfessi fuerūt
de heresibꝰ sup̄radictis. Ista repperi formaliter scri
pta in copia cuiusdā bulle pape clementis sup̄radi/
cti que reseruať carcassone in turri regia. in qua re/
ponunť ꝓcessus facti ꝯtra hereticos. De diebꝰ etiā
meis mgr̄ iohannes legereti presidens in venerabi
li ꝯcilio sabaudie fuit decapitatus. ⁊ corpus ad ce
phalū in patibulo suspensuꝫ ꝑ eo q̄ꝛ imagines nigro
manticas ꝯponebat ad maleficiendū bone memo/
rie philippū sabaudie ducē. Q̄ꝺ etiam ꝑ similibus
criminibꝰ quidā marescallus francie fuerit circa an
nos paucos per ecclesiā brachio seculari relictus cla
rissime ꝯstat Ex predictis satis pꝫ vt videť qualiter
intelligendū sit ca. Episcopi. xxvj. q. v. Et ca. Si
audieris. xxxiij. quest. v.

Utrū ex quolibet elemēto demō vel angelus possit
corpus assumptū formare. Scd̄a sp̄ica scd̄e ptis

Ex vno aut ex pluribꝰ elemētis pt̄ angelus cor
pus assumere. magis tn̄ ꝯpetit ꝙ ex aere corpꝰ
assumat. vba scī tho. in de poten. dei. q. iiij. ar. ij. in
solutōe argumenti. Rōem aūt sui dicti assignat. ij.
sententiaꝝ. di. viij. ar. ij. dicens. cū natura sp̄ualis

supior sit corpali oz q sibi obediat. Non aut quantum ad formarum susceptionē qr prima inchoatio formarum in materia secundum qd in ea dicunt ee habilitates quedā ad formas est ab opere creationis Sed eductio earum in actu est per virtutem agentium naturaliter determinatorum. Sz quantum ad motū localem per quē nulla forma ponit in re mota obedit corpus virtuti spirituali. et secundum hoc virtus spiritualis mouet aliquod corpus coniunctum sibi sicut motor mobile. Hec ille. Et ad propositum dicit idem tho. super Job. ad literam corporalis natura nata est spirituali obedire nature. cuius indicium in hoc apparet Naz ad solum imperiū voluntatis mouent membra vt opus a voluntate dispositum prosequatur. Quecūqz igit motu locali fieri possunt hoc per naturalez virtutē. nō solū spiritus boni sed etiā mali facere possunt nisi diuinitus prohibeant Hec ille. Cū ergo inquit idem. elementa sunt quedam corpora simplicia poterūt ipsi angeli modo supradicto corpus assumere ex vno elemēto aut ex pluribus commixtis vt ex aere corpus assumant. Nam secundum tho. scdo sniarum. di. viij. ar. iij. aer est maxime transmutabilis et ductibilis in quodcūqz. et huius signū est q quidam intendentes corpus a demone assuptum scindere gladio vel perfodere id efficere non valuerūt quia partes aeris diuisi statim continuantur. Hec ille. vbi supra.

Utrum demones in assumptis corporibus videant audiant loquant et ambulent. Tercia spica tercie partis.

Oculos habent et nō videbūt. Aures habēt et nō audient Nares habent et nō odorabūt Pedes

bũt ꝛ non ambulabũt non clamabũt in gutture suo ps. cxiij. Nã sicut dt tho. p. j. q. lj. ar. iij. in so. iij. ar. Motus qui est a motore ꝯiuncto est principiũ vite. Sic aũt non mouent corpa assumpta ab angelis qꝛ angeli non sunt eoꝝ forme. vnde nec hmõi corpora viua sunt. Est tñ ꝯsiderandũ cum eodẽ tho. vbi supra ꝙ quidam viuentiũ habent aliquid cõe cũ alijs operibꝫ. vt locutio que est opus viuentis ꝯuenit cuꝫ alijs sonis inanĩatoꝝ inquantũ est sonus ꝛ pgressio cũ alijs motibꝫ inquantũ est motus. Quantuꝫ ergo ad id qđ in cõe vtrisqꝫ operibꝫ pñt. opa vite fieri ab angelis per corpa assumpta. Non aũt quantũ ad id qđ sunt ppria viuentiũ. qꝛ ẜm phũm in li. de somno ꝛ vigilia. cuius est potentia eius est ꝛ actõ. Vñ nihil pt habere opus vite qđ non hꝫ vitam que est p poten tiale principium talis actionis. hec ille. vnde hmõi opa q̃ attribuunt angelis sicut videre ambulare loq̃ ꝛc. potius dñt dici opa opibꝫ vite silia ꝙꝫ opa vite

Utrum demones vel angeli in assumptis corporibꝫ veraciter comedant. Quarta spica tercie ptis.

Si pprie accipiat comestio comedere non competit angelo. qꝛ ẜm thomam pte. j. q. xv. ar. iij in solu. ad quintum argumentum. Comestio importat sumptionem cibi conuertibilis in substantiã comedentis quod non est dicendum de angelis cũ corpora per eos assumpta vniantur eis solum vt motor mobili. sicut supra immediate dictum est. Sꝫ quid dicendũ est de abraham de quo legitur Gene. xviij ꝙ tulit butiꝝ ꝛ lac ꝛ vitulum quem coxerat. ꝛ posuit coram eis. Ipse vero stabat iuxta eos. Cumqꝫ comedissent. dixerunt ad eum Ubi est sara vxor tua ꝛc

Rñdz tho. pte. iij. q. lv. in so. ad primũ argumẽ. dicens. ꝙ qꝛ ab angelis assumpta non erant corpora viua vel aĩata nõ erat comestio licet eẽt vera cibi cõteritio ⁊ traiectio in interiorẽ ptez corpis assumpti Unde ⁊ angelus dt Thobie. xij. Cũ essem vobiscum videbar quidẽ manducare ⁊ bibere vobiscũ. sed ego cibo inuisibili vtor. Hec ille. Abrahaz aũt angelis obtulit cibos estimans eos hoĩes esse in quibus tñ deum venerabaẽ sicut solet dõ eẽ in prophetis. vt augustinus dicit. xvij. de. ciuitate dei.

¶ Utrum demones in assumptis corporib possint generare. Quinta spica scde partis

Demon in assumpto corpe non pt naturaliter generare. Generatio eñ ꝓprie in viuentibus signat originẽ alicuius viuentis a principio vite cõiuncte ẜm rõnem similitudinis in natura eiusdem speciei. vt vult tho. pte. j. q. xxvij. ar. ij. Corpa aũt a demonib assumpta nõ sunt corpa viua sicut supra dictuz est. nec etiã sunt eiusdem speciei cũ corpib mulierꝝ ergo naturaliter generare non possunt Sz quid dicemus ad augusti. qui in quinto. de ci. dei ita dicit. in forma multi se expertos vel ab expertis audisse cõfirmãt siluanos ⁊ fanuos quos vulgus incubos vocat improbos sepe extitisse mulieribus ⁊ earum expetisse concubitum atqꝫ peregisse. vnde hoc negare impudentie videẽ. Et genesis sexto dicitur Uidentes filij dei filias hominũ ꝙ essent pulcre acceperũt sibi in vxores. Et sequiẽ Illeqꝫ genuerunt. isti sunt potentes a seculo viri famosi. Ubi dicit Josephus in libro antiquitatum. prout refert magister petrus comestor in hystoria scolastica. ꝙ multi angeli dei

mulieribꝫ coeuntes iniuriosos filios genuerunt. qui
ꝓpter ꝯfidentiam magnitudinis gigantes dicti sunt
a grecis. Ad augustinū rn̄det tho. in de potentia dei.
q. vj. ar. viij. in solutōe quinti argu. dicēs in forma
Angelis bonis nunq̄ generare attribuit. Sed de de
monibꝫ duplex est opinio. Quidā enim dicunt q̄ de
mones nullo modo generare pn̄t in corporibꝫ assum
ptis. Quibusdam tn̄ videt̄ q̄ generare pn̄t. nō qui
dem per semen a corpe assumpto decisum. vel p vir
tutem sue nature. sed per semen hoīs adhibitum ad
generatōem p hoc q̄ vnus ꝛ idem demon fit ad viꝝ
succubꝫ ꝛ semen ab eo receptū in mulierē transfun
dit ad quā fit incubꝫ. ꝛ hoc satis rōnabiliter sustine
ri potest. cū etiā ꝛ alias res causent ꝓpterea semina
adhibendo. vt augusti. dt. tercio de trinitate. hec tho
mas vbi supra. Ad iosephū siue ad historiā scolasti
cam respondet dn̄s petrus de palude ordinis predi
catoꝝ sup scd̄o sn̄iaꝝ. di. viij. ar. ij. in forma. Quar
ta questio est de generatione q̄ angeli nō generant
vt quidā dicūt. vel si ē veꝝ vt velle videt̄ augustinus
xv. de ciuitate dei. oꝫ q̄ prius accipiant semen ab
hoīe ꝛ deinde transfundant in mulierē vt sic ille qui
nascitur non sit filius demonis. sed hominis. Et cō
tingit tales viros esse potentes. ꝛ optime ꝯplexio
natos. quia sciunt proportōnē seminis viri ad semē
mulieris ꝛ constellationē adinuentam ꝛ fomenta
adhibere ad ꝯseruationē seminis. quibus cōcurren
tibus rōnabile est sic generatos esse robustissimos.
hec pe. de palude. Si quis aūt dicat q̄ semē anima
lis precipue ad generationē operetur p calorē ver. ̄
dicit. Si aūt demō portaret semen p aliquā magnā

distantiā īpossibile videt͛. quin naturalis calor etiā
perit͛. ergo nō potest fieri generatio p talē modum
Ad hāc rōnem rn̄det tho. vbi sup̄ dicēs ꝙ circa eua
porationē seminis potest demon remediū adhibere.
tū propter velocitatē motus. tū adhibēdo aliqua fo
menta p que calor naturalis pseruet͛. ꝙ autē demo-
nes incubi mulierū appetant cōcubitū ꝛ peragāt te
statur legenda beati bernardi dicēs. ꝙ naueris erat
mulier quedā misera quā improbissimus incubus
demon incredibili vexauit libidine que p sanctū ber
nar. hoc modo fuit liberata. Adueniente quedā dñi
ca die voluit vir dei ber. p edictū episcopi naueteñ.
populū in eccia accersiri inter missarū solēnia ꝛ co
mitāte reuerend̄ ganffredo carnotñ. Et brixio. naue
teñ. epis ipse abbas ambonem ascendit ꝛ vt oēs
qui in eccia erāt cādelas accensas tenerēt edicit qd̄
ꝛ ipse cū epis ꝛ clericis faciēs inauditos demonū
ausus publice appuit ꝛ fornicatorē spiritū qui ī tā
horrēda inquinamēta exarserat ꝛc̄. ptra naturā cuȝ
oīm qui aderāt subscriptiōe anathematizauit. ꝛ au
ctoritate xp̄i tam ad illā q̄ȝ ad oēs mulieres interdi
xit accessū extinctis illis sacramētalibꝫ luminaribꝫ
extīcta ē deinceps tota vtus diaboli ꝛ mulieri post
pfessionē cōicanti nūq̄ȝ postea inimicus apparuit.
De succubis vo demonibꝫ sacer recitat iheronimus
in vitis patrū dicēs ꝙ quidā monachus prīo mise
ratiōis obtentu quēdā demonē recepit in cellā suā
in figura mulieris pulcherrime circa noctē p here-
mū oberrantē requirēsq̄ȝ ei cāȝ errandi p heremū q̄
fuerit illa blādis s͛monibꝫ militē xp̄i circūueniēs ꝛ
atactibꝫ illecebrosis emoliēs nūc mētū nūc barbā ꝛ

collū delinitēs. tādē dictū monachū ad obcenos in uitauit āplexus. inclinat stultus mēbra sua ꝛ effici tur sicut equus ꝛ mulus qb᷒ nō est intellectus. atqꝫ vbi iā carnales conabaᷣ inire amplexus illa vlulatū teterrime vocis emittēs vmbra vt erat tenuis ꝛ fan tasma inter manus āplectētis elabiᷣ. ipmqꝫ miseꝝ fedissima cū irrisione deseruit qui regressus ad vitā secularē preda demonū effectus ē. Itē ganfridus altissiodoreñ iuuenis qdē strēnuus ꝛ ad natandū pe ritus circa crepusculū noctis lucēte luna in mari se balneans mulierē post se natantē p crines apprehen dit ꝛ nunqꝫ vnū ex socijs qui eū vellent iuuare inueīt eāqꝫ alloqñs nullū verbū potuit extorquere. optam aūt pallio in domū induxit. ꝛ tandē eā in vxorē du xit. increpatus tandē a socio qꝛ fantasma accepat ex pauescens arripuit gladiū ꝛ minatus in ꝯspctū eius dem mulieris filiū quē ex ea susceꝑat se interfectuꝝ nisi illa loqueteᷣ ꝛ diceret vnde esset. Vox ve inqt tibi misero vtilē ꝑdis vxorē dū me cogis affari te cū. forē ꝛ bene tibi foret si iniunctū silentiū mihi te nere ꝑmisisses. nunc aūt deinceps me nō videbis ꝛ mox euanuit. Puer creuit ꝛ maximū balneū freqn tare ꝯsueuit. Tandē vna dieꝝ fantastica illa mulier corā multis eundē puerū siue filiū in eisdem flucti bus occurrentem rapuit. Item elmandus in libro quarto in coloniē. diocel. famosū. ꝛ magnensis palatiū reno fluīe suꝑeminet qd᷒ vianensis nūcu patur. vbi pluribus olim congregatis principib᷒ ꝛ iudicibus illarū gentiū existentiū in illo populo ha bentiū metum ex improuiso aduentu nauicula quaꝫ collo alligatā cign⁹ argētea illaqꝫ trahebat cathena.

exinde miles nouus ꝛ incognitus omnibus exiliuit. ꝛ cignus nauem reduxit. miles postea nobilem vxorē duxit ꝛ liberos procreauit. Tādē in illo palatio residēs cignū aspiciens aduenientē cū eadem nauicula ꝛ cathena statim iu nauem recepit se. ꝛ vlterius non ꝯparuit. progenies eius vsq₃ hodie ꝑseuerat in ligno veneciarū prouincia. Quidā nobilis in filuarū apice reperit mulierē speciosa₃. preciosis vestibꝫ adornatā. quā adamauit ꝛ duxit. Illa plurimū balneis delectabat̄. in quibus visa est aliqñ a quadam puella in serpentis specie se voluptare. Incusata vero ꝛ deprehensa in balneo disparuit. Adhuc durat ꝓgenies. In predictis igit̄ ꝛ ꝯsimilibus possumus dicere vel nō fuisse veros hoīes sed fantasticos. vl̄ nō fuisse ex tali ꝯcubitu genitos. s₃ fallaciter aliūde suppositos siue a demone siue ab hoīe. Ea vero que fiūt ꝑ decisionē vel generationē nō possunt demones facere. lic₃ igit̄ nouerint semina ꝯmiscere. nō iō possunt generare. q₂ ad generationē hoīm nō solū exigunt̄ semina sed oꝑationes vtriusq₃. s. maris ꝛ feīe Ex ꝑmissis infert̄ probabiliter ꝙ depositiōes ꝛ cōfessiones quarūdā mulierū. que ꝯfitent̄ se cū demonibus coire nō sunt tanq₃ false. ꝛ impossibiles repudiāde. Diabolus eñ scdm tho. p. p̄. q. lxx. ar. ij. potest oꝑari ad hoc ꝙ imaginationi aliq forme imaginarie presentent̄. Potest etiā facere ꝙ appetitus sensitiuus ꝯcitet̄ ad aliquā passionē. Dictū est enī₃ in p̄io libro ꝙ natura corꝑalis spūali natualr̄ obedit ad motū localē. vnd̄ ꝛ diabolus oīa illa causare potest. q̄ ex motu locali corporū inferioꝝ prouenire possūt. nisi virtute diuina reprimatur. Hec ille. Cū

igitur coire sit motus localis poterit demon hmői actũ exercere. nisi diuinitus phibeat. sicut supra di ctuz est Rõnes dñi bonauenture et alioꝝ doctorum solẽniter loquentium qꝛ idem ꝯcludunt breuitatis gratia ptereo ad ꝓpositũ. Si quis aũt dicat ꝙ actus venerei non fiunt sine delectatione sensibili que nõ ꝯuenit demoni ſm suam naturam. neqꝫ etiã potest ei ꝯuenire rõne corporis assumpti. cũ tale corpus nõ sit viuum. Scire debet cũ tho. pte prima. q. lxiij. ar. ij. in so. primi. ar. ꝙ demones nõ delectant in obsce nitatibꝫ carnalium pctõꝝ quasi ipi afficiant ad de lectatõem carnalem. sed hoc totum ex inuidia ꝓce dit ꝙ in peccatis hominũ quibuscunqꝫ delectant in quantũ sunt impedimenta humani boni. Hec ille. Ex quo vt videt apparet qualiter intelligendũ sit di ctum Jo. cassiani in collationibꝫ patꝝ dicentis nul lo mõ credendũ est spũales naturas cũ feminis pos se carnaliter coire. qꝛ hoc verꝝ est de coitu naturali cu ius principiũ est ad habentẽ naturam sensitiuam. si cut supra dictum est.

Ad quos fines angeli assumunt corpa. Sexta spi ca secunde partis.

Ngeli boni corpora assumũt vt familiaritatez suã nobis oñdant. Mali do vt nos decipiãt. de vtrisqꝫ angelis loquit tho. de potentia dei. q. vj. ar. vij. assignãs tres rõnes. quare angeli corpora assu mũt. Prima rõ qꝛ omẽs ille apparitiones veteris te stamenti ad illã apparitionẽ ordinãt. in q̃ filius dei visibilis appuit vt aug. dicit. iij. de tri. Vñ cũ filius dei verũ corpus assũpserit. et nõ fantasticũ vt mani chei fabulabant ꝯueniẽs fuit vt etiã vera corpa ãgeli

assumendo hominibꝫ apparerent. Scđa rō potest sū
mi ex verbis dyonisij in epl'a quā scribit ad thy. Di
cit enī ꝙ ideo in diuina scriptura res diuine nobis
sub similitudine tradunť inter alias rōnes vt totus
homo ꝗ̄tū possibile est ex participatōe diuinoꝝ ꝑfi
ciatur nō solū intellectus capiendo intelligibilē ve
ritatē. sed etiā natura sensibilis ꝑ sēsibiles formas
que sunt velut quedam imagines diuinoꝝ. Unde si
militer cū angeli hoīus appareāt ad eos ꝑficiēdos
cōueniens est vt nō solum intellectū illuminēt ꝑ in-
telligibilē visionem. sed etiā imaginationi prouide
ant ⁊ exteriori sensui ꝑ imaginariam ⁊ ꝑ corꝑalem
visionē corꝑoꝝ supra assumptoꝝ. Unde ⁊ hec tri-
plex visio assignať ab augustino. xij. sup geñ. ad lit-
teram. Tertia ratio potest esse quia ⁊ si angeli natu-
ra sint nobis supiores. ꝑ gratiaꝫ tamē adipiscimur
eoꝝ equalitatē ⁊ societatē. sicut habeť Mat. xxij.
Erunt sicut angeli in celo. ⁊ ideo vt suam familiari
tē ad nos extendant nobis suo modo ꝑ corꝑorum as
sumptionē conformanť. vt quod nostrū est accipiē
tes nostrū intellectū in id consurgere faciāt quod ꝓ
priū est ipsoꝝ sicut ⁊ filius dei dū ad nos descendit
ad sua nos eleuauit. Demones aūt qui in angelos
lucis se trāsformant quod boni angeli ad nostrū ꝑfe
ctū faciūt ipsi ad deceptionē facere moliunť. Hec il
le. De demonū deceptiōe breuitatis gratia breuiter
referā illud quod legenda scī petri ad vincula testa
tur dicēs. Ne diu ecce in spē moysi diabolus iudeis
in creta apparēs dū eos ꝑ mare pede sicco ad terrā
ꝓmissiōis se duce ꝓmittit ꝑducere innūeros necat
Animaduersū aūt est a ꝗbusdā hoc esse portentū an

tiqui serpentis a dña mundi cum octouiaȝ plausibꝫ exturbati sic iniuriam suam vindicantis.

¶ Utrꝫ angelus sua naturali virtute possit hominē de loco ad locum corporaliter transferre. Septima spica secunde partis.

Angelus siue bonus siue malus. nisi diuinitus ꝓhibeatꝰ sua naturali ꝟtute potest hoīem corꝑaliter de loco ad locum etiā plurimū distantem baiulare. Nam ſm thomam parte.j.q.xx.articulo tercō. Natura inferior in sui supremo attingitur a natura superiori. Natura autem corporalis est infra na/naturā spūalem Inter aūt oēs motus corporeos ꝑfectiorē motus localis. vt ꝓbatꝰ in. viij. phisicoꝝ qr mobile ſm logicū nō est in potentia ad aliqđ intrinsecū inquantum hmōi sed solū ad aliquid extrinsecuȝ .s. ad locū. Unde ⁊ philosophi posuerunt suprema corꝑa moueri localiter a spūalibꝫ substantijs. Unī videmus ꝙ aīa mouet corpus primo ⁊ pricipaliter motu locali Et si quis dicat ꝙ nō est simile de motu quo anima mouet corpus sibi naturaliter vnitum. ⁊ de angelo cui non potest vniri corpus vt materia forme. Respondet thomas vbi supra. in solutōe ad tercium ar. dicens. ꝙ angeli hūt virtutem minus cōtractam ꝗȝ anime. vnde virtus motiua anime cōtrahitur ad corpus vnitū quod ꝑ eam viuificatur quo mediāte alia potest mouere. Sed ꝟtus angeli nō est cōtracta ad ad aliquod corpus. vnđ potest corpora nō cōiūcta localiter mouere. Hec ille. Et hoc patet danielis vltimo. vbi sic dicitur. Erat aūt abacuch propheta in iudea. ⁊ ipe coxerat pulmentum ⁊ intriuerat panes in alueolo. ⁊ ibat in campū vt ferret mes/

foribus. Dixitqꝫ angelus dñi ad abacuch. Fer prã-
diũ quod habes in babilonem danieli qui est in lacũ
leonũ. Et apprehendit eum angelus domini in verti
ce eius ꝛ portauit illũ in capillo capitis sui posuitqꝫ
eum in babilonem sup̱ locũ in impetu spiritus sui.
Et clamauit abacuch dicens Daniel serue dei tolle
prandiũ quod misit tibi deus. Et ait daniel. Recor-
datus es mei domine deus meus. ꝛ non dereliqui-
sti diligentes te. Surgensqꝫ daniel comedit. Por-
ro angelus domini restituit abacuch confestim in lo
cum suum. Et si quis dicat ꝙ bonus angelus potest
que predicta sunt facere non autem malus. talis lo
quitur contra veritatem euangelicam Mathei enim
quarto capi. sic legit. Tunc assumpsit eum diabo-
lus. s. christum in sanctã ciuitatem ꝛ statuit eum su
pra pinaculum templi. Et infra. iterũ assumpsit eũ
dyabolus in montẽ excelsum valde ꝛ ostẽdit ei om-
nia regna mundi. Simon etiã magus vt in gestis
principum apostolorũ narratur. statuto die montẽ
capitolium ascendit. ac statuto die volare cepit. sed
de rupe exiens ꝛ mirari populus ac venerare cepit.
plurimisqꝫ dicentibus dei esse potentiam non homi
nis. ꝙ cum corpore volaret ad celum nihilqꝫ tale cri
stum fecisse. Tunc petrus cum lacrimis orans ait.
Adiuro vos in nomine iesu christi angeli sathane q
eum fertis vt dimittatis eum. ꝛ statim in voce petri
dimissis a demonibus corruit. ꝛ confractis cruribꝰ
paulo post expirauit. Ex quibus apparet euidenter
ꝙ angeli ꝛ etiam demones possunt hominẽ de loco
ad locum baiulare corporaliter. quare vt videtur stã
dum est depositionibus ꝛ confessionibus illorũ qui

ↄfitentur se a demonib⁹ non solum de nocte. sed etiam de die transferri corꝑaliter de loco ad locum. nisi aliud ↄtrarium obsistat.

Utꝝ angelus possit ciuitates ⁊ opida funditus euertere. hoĩes etiam interficere. tonitrua. choruscationes. grandines. pluuias ⁊ aeris intemperiem ꝓuocare. Octaua spica secunde ptis.

Quecunq₃ solo motu locali fieri pñt hec per naturalem virtutē non solum spūs boni. sed etiā mali facere possunt nisi diuinitus ꝓhibeant̄. Unde ↄsiderandū est cum tho. in expositōe literali sup iob ꝙ cum omnis aduersitas iob sit per sathan inducta necesse est ↄfiteri ꝙ deo ꝑmittente demones possunt perturbatōem aeris inducere. ventos ↄcitare. ⁊ facere vt ignis de celo cadat. Quamuis autē materia non obediat ad nutū angeli nec₃ boni nec₃ mali ad susceptōem formaꝝ sed soli creatori. tñ ad motū localem corꝑalis natura nata est spūali obedire. cuius iudicium in hoc apparet. Nam ad solum imperium voluntatis mouent̄ membra vt opus a voluntate dispositum ꝓsequant̄. Quecunq₃ igit̄ solo motu locali fieri pñt hec per naturalē virtutē non solū spūs boni sed etiā mali facere pñt. nisi diuinitus ꝓhibeātur. Uenti vero ⁊ pluuie ⁊ alie huiusmodi aeris perturbationes solo motu vaporum resolutoꝝ ex terra ⁊ aqua fieri possunt. Unde ad huiusmodi ꝓmouenda naturalis virtus demonis sufficit. Sed interdū ad hoc diuina virtute ꝓhibentur vt non liceat facere quod naturaliter facere possunt. Nec₃ est contrarium quod dicitur Hieremie. xiiij. ca. Nunqd sunt in sculptilibus gentium qui pluant. Aliud enim est

naturali cursu pluere qd̓ solius dei est q̄ causas natu rales ad hoc ordinat. Aliud vero est causis naturalibꝫ a deo ordinatis interdū artificialiter vti ad pluuiā vel ventū interdū q̄si extraordinarie producendum. Hec ille vbi supra. Possunt enī sicut idē tho. dicit. in questionibꝫ de malo. ar. ix. in so. ad. ij. ar. Oīa que fi unt visibiliter in hoc mūdo fieri per demones nō solū propria virtute ipsorum sed etiā mediantibꝫ actiuis natu ralibꝫ. Hec ille Ex his patet euidenter q angelus siue bonus siue malus potest hoīem de loco ad locū baiulare corporaliter. per consequens videtur fore standū depositionibꝫ et confessionibꝫ illorum qui cōfitentur se per demones aliquando de die et aliquando de nocte. et in vigilia se corporaliter portari ad synagogas demo num. eadē enī est virtus demonum nunc que a princi pio fuit et eadem possunt que a principio potuerunt. nisi diuinitus prohibeatur.

¶ Utrum demon sua naturali virtute possit sibi confe deratos ianuis clausis infra domos introducere. et dictis ianuis clausis remanentibꝫ extraducere. Nona species scd̓e partis.

Uirtus angelica. q̄ntūcunq̄ subtilis nō potest face re q duo corpora sint simul in eodē loco Nā secundum tho. iiij. summa. di. xliiij. ar. ij. q. iij. Diuersitas mate rie requirit diuersitatē in situ. Et ideo videmus q q̄n cōueniūt duo corpora in vnū destruitur esse distinctum vtri usq̄. vt patet in mixtionibꝫ. Non potest igitur esse q duo corpora remaneant duo et tamen sint simul nisi vtriq̄ conseruetur esse distinctum principium quod prius habebat scd̓m quod vtrūq̄ erat ens indiuisū in se diuisum vero ab alijs Hoc autem esse distinctū

dependet a principijs essentialib⁹ rei. sicut a causis primis sꝫ a deo sicut a causa prima. Et q͛ causa prima potest ꝯseruare rem in esse cessantib⁹ causis secūdis vt pꝫ per primam ꝓpositōem libri de causis. ido diuina virtute ⁊ ea sola potest fieri vt accidens sit sine subiecto. vt pꝫ in sacramento altaris. Et similiter diuina virtute fieri potest ⁊ ea sola ꝙ corpori remaneat esse distinctum ab alio corpe. q̄uis eius materia non sit distincta in situ ab alterius corpis materia. ⁊ sic miraculose fieri pt̄ ꝙ duo corpora sint sil' in eodē loco. Et sic beata virgo miraculose filiū suū peperit. sed in illo ptu oportuit duo corpa esse simul in eodē loco. q͛ corpus pueri exiens claustra pudoris nō violauit. Dn̄s etiam intrauit ad discipulos ianuis clausis Unde aug. dicit sup Jo. Moli corporis vbi diuinitas erat ostia clausa non extiterunt. Ille quippe non obstantib⁹ eis intrare potuit quo nascente virginitas matris inuiolata permansit. Et idē dicit gregorius in quadaꝫ omelia de octauis pasche Hec ille. Ex premissis inferł ꝙ nullo mō est credēdum ydolatris modernis etiam si sponte ꝯfiteanł ꝙ ipsi ianuis clausis demone operante intrent domos ad pueros occidendos. ꝙ etiam intrēt cellaria clausa ad bibendum. Non enim est in potestate demonis facere ꝙ duo corpora sint simul in eodem loco. sicut immediate supradictum est. Aliter tamen est dicendum ⁊ aliter iudicandum. vbi demon portas vel fenestras. vel talia huiusmodi aperiret. Hec enim angelus siue bonus siue malus facere potest sua naturali virtute nisi diuinitus prohibeatur. Legimus eniꝫ Actuum. vj. ꝙ angelus domini per noctez aperiens

ianuas carceris ⁊ educens aplos dixit Jte ⁊ stātes
loqmini plebi oīa vba vite huius. qui cū audissent
intrauerūt diluculo in templū ⁊ docebāt Adueniēs
aūt pͥnceps sacerdotū ⁊ qui cū eo erāt conuocauerunt
concilū. ⁊ oēs seniores filioꝝ israel ⁊ miserūt ad car-
cerē vt adducerent Cū venissent aūt ministri ⁊ apto
carcere nō inuenissent illos. reuersi nūciauerūt di-
centes. Carcerē quidem inuenimus clausum cū oī
diligentia ⁊ custodes stantes ad ianuas. Apientes
aūt neminē inuenimus itus. ⁊ infra. xij. c. Petrus
quidē seruabat in carcere. Oratio autē fiebat sine
intermissione ab eccia ad deū ꝑ eo. Cū aūt ꝑducturus
eū eēt herodes in ipsa nocte erat petrus dormi-
ens inter duos milites vinctus cathenis duabus ⁊
custodes añ ostiū custodiebant carcerē. Et ecce an-
gelus dn̄i astitit ⁊ lumē refulsit in habitaculo. ꝑcus-
soq3 latere petri excitauit eū dicēs Surge velociter
⁊ ceciderūt cathene de manib9 eius Dixit aūt ange
lus ad eū. Precingere ⁊ calcia te caligas tuas Et fe
cit sic Et dr̄ illi. Circūda tibi vestimentum tuū ⁊ se-
quere me Et exiens sequebat eū. ⁊ nesciebat qꝛ ve-
rum est qd̄ fiebat per angelum. Extimabat autem se
visū videre. Transeuntes autem primam ⁊ secun-
dam custodiam venerunt ad portam ferreā que du-
cit ad ciuitatem que vltro aperta est eis ⁊ exeuntes
processerunt vicum vnum. Et petrus ad se reuersus
dixit. Nunc scio vere quia misit dominus angelum
suum ⁊ eripuit me de manu herodis ⁊ de omni expe
ctatione plebis iudeorum. Sed dicunt quidā quo
modo potest angelus vel demon aperire carceres.
qui non videntur posse aperiri sine tactu manuum.

quibꝯ angeli carent. Rñsio ſcḋm doctores. duplex eſt ꝯtactus. ſ. molis ⁊ virtutis. Primo ꝯtactu apiunt hoīes carceres ⁊ ſimilia. qḋ ꝯtingit ꝓpter imꝑfectōnem anime rationalis que in hmōi operatiōibꝯ vtitur manu tanq̄ȝ inſtrumento corporali. angeli ⁊ demones quoꝝ virtus eſt ita ꝯtacta ſicut virtus anime rationalis ſolo cōtactu virtutis carceres ⁊ talia huiuſmodi aperire poſſunt. Hic aūt contactus virtutis manifeſte ⁊ ad ſenſum patet in lapidibꝯ precioſ. Unde dominus albertus magnus ordinis predicatorum in. ij. libro ſuoꝝ mineraliū tractatu primo. ca. ſic dicit in forma. Expertū eſt ſapientiſſime qm̄ magnetem videmus ferꝝ attrahere ⁊ adamantē illam virtutem in magnete reſtringere. Hec ille. Conſtat aūt magnetem ⁊ adamantē manibꝯ carere. quare cōcedendū videẜ ꝙ demones qui ſunt omnibꝯ corporibus ſuperiores poſſunt ſine manibꝯ ſibi cōfederatis ianuas aperire. ⁊ illos ad occidendū infantes inducere. Demones enim de perditione hoīm gaudent ⁊ plurimum delectanẜ in oblatione ſanguinis humani. ſicut dicit magiſter in hiſtorijs ſcolaſticis. Ad qḋ facere videtur qḋ ſcriptuȝ eſt pſalmo. cv. ⁊ ſupra allegatum eſt. Immolauerunt filios ſuos ⁊ filias ſuas demonijs. ⁊ effuderunt ſanguinem innocentem ſanguinem filioꝝ ⁊ filiaꝝ ſuaꝝ quas ſacrificauerunt ſculptilibꝯ chanaan. Super quo ſic dicit magiſter nicholaus de lyra. Ex hoc apparet vehementia peccati ydolatrie in filijs iſrahel. qꝛ non ſolum immolant demōnijs animalia ſicut in cultu diuino. ſed etiam ꝓlem ſuam quam naturaliter diligunt ⁊ ꝯſeruant bruta animalia quantumcunq̄ȝ ferocia. Et hec de ſecun

da huius opusculi particula dicta sufficiant.

Sequitur tercia pars huius libri.

Quoniam aristoteles nullam inuenit in tota sua phia fecisse de demonibus mentionem. sicut dicit tho. in tractatu de angelis Putauerunt quidem quod effectus magicarum artium essent a corporibus supcelestibus. et quod demones nihil essent in rerum natura sicut tangit tho. pte prima. q. cxv. ar. v. Sed quia hanc positionem vera fides repudiat per quam angelos de celo cecidisse et demones esse credimus Ideo in hac tercia pte psentis opusculi veritate fidei supposita quatuordecim mouebuntur dubia. vt patet in tabula

Primum dubium. Utrum artes magice per demones sint inuente. Prima spica tercie partis

Artes magicas zabulon inuenit et inter hoies zoroastes rex bragmanorum eas primus practicauit. Pro prima parte huius positionis facit Canon. xxvj. q. v. c. Episcopi. vbi formaliter sic habetur Episcopi eorumque ministri oibus modis elaborare studeant vt perniciosam et a zabulo inuentam sortilegam et magicam artem a prochiis suis penitus eradicent Pro scda istius positionis particula est ysodorus in libro. ethi. li. viij. et tho. de po. di. q. vj. ar. x. sic dicens Constat quod huius effectus artium magicarum per aliquos exteriores spus fiunt. non autem per spus iustos et bonos quod quidem ex duobus pz Primo quia boni spus familiaritatem suam sceleratis hominibus non exhiberent quales sunt plerumque magicarum artium executores Secundo quod non cooparentur hominibus

ad illicita perpetranda. quod plerisq₃ fit per magi-
cas artes. Restat ergo hoc fieri per malignos spūs
quos demones dicimus.

¶ Utrū liceat christiano uti magicis artibus. Se-
cunda spica tercie partis.

Artes magice diuino iure sunt ꝓhibite. Unde
Leuit. xix. precipiendo dr̄. Non declinetis ad
magos. nec ab ariolis aliquid sciscitemini. Talis
eñ sciscitatio vt vult tho. scd̄a scd̄e. q. xcv. ar. iiij. ē
illicita duplici rōne. quaꝝ prima sumit ex pte prin
cipij diuinationis qd̄. s. est pactū expresse cū demone
initū per ipsam demonis inuocatōem. ꝛ hoc est om-
nino illicitū. Unde ꝯtra quosdā dr̄ ysa. xxviij. Dixi
stis ꝑcussimus fedus cū morte ꝛ cū inferno fecimus
pactū. Et adhuc grauius esset si sacrificiū vel reuerē
tia demoni inuocato exhiberet. Scd̄a rō sumit ex pꝫ
te euentus futuri. Demon eñ qui intendit ꝑditōni
hoīm ex hmōi suis rn̄sis. etiā si aliqn̄ vera dicat in-
tendit hoīes assuefacere ad hoc ꝙ ei credat. Et sic
intendit ꝑducere in aliqd̄ qd̄ sit saluti humane noci
uum. Un̄ anastasius dt̄ exponens illud Luc. iiij. In
crepauit illū dicens. Obmutesce ꝛ exi ab illo. dixit
ꝙ vera quantūcunq₃ fatet demon. ꝯpescebat tn̄ dn̄s
eius sermonē. ne simul cum veritate etiā suam iniq̄
tatem ꝓmulgaret. vt nos etiā assuefaciat ne curemꝰ
de talibꝫ etiam si vera loqui videat. Nephas eñ est
vt cum absit nobis scriptura vera. a dyabolo instru
amur. hec ille. Ex premissis pꝫ ꝙ non licet xp̄iano
magicis artibꝫ vti. Nam vltra premissa vt dt̄ Tho.
contra gen. li. iij. ca. lxxxiiij. Aliqui legunt in execu
tione artium haꝝ pueros innocentes occidisse.

Utrum opera que fiunt per artes magicas fiant virtute corporum celestium vel virtute demonum. Tercia specula tercie

Opera q̄ fiūt per artes magicas nō pn̄t [partis] fieri sola virtute corporum celestium. Non em̄ est possibile sicut dicit tho. contra gentiles libro. iij. c. xj. Ex aliquibus principijs corporeis intellectū causari Impossibile est ergo q̄ effectus qui sunt proprij intellectualis nature ex virtute celestis corporis causent̄. In huiusmodi aūt operationibus magorum apparent quedā propria nature rōnalis opera Reddūt em̄ responsa de furtis sublatis et de alijs huiusmodi que nō pn̄t fieri nisi per intellectū Non igit̄ est verum oēs huiusmodi effectus ex sola virtute corporum celestium causari. preterea ipsa loquela proprius est actus rationalis nature. Apparent em̄ aliquando colloquentes hoībus in p̄dictis operationibus et rōcinantes de diuersis Non ē igit̄ possibile q̄ huiusmodi fiant sola virtute corporum celestium Hec ille Restat igit̄ hoc fieri per malignos spūs quos demones dicimus. sicut allegat̄ in fine prime propositionis huius opusculi. parte tercia.

Utrū apparēcie que fiūt per p̄dictas artes fiant s̄m imaginationem tm̄. Quarta specula tercie partis

Dicitur apparentie sunt non s̄m imaginationem tm̄. sed etiam s̄m sensum exteriorem. Non em̄ vt dixit tho. contra gentiles. c. xxij. Alicui apparēt forme imaginate quasi res vere nisi fiat alienatō ab exterioribus sensibus. quia non potest esse q̄ similitudinibus attendat̄ tanq̄ rebus nisi ligato iudicatorio sensus. huiusmodi aūt apparitiones et collationes fiūt ad homines qui libere vtunt̄ sensibus exterioribus Nō igit̄ est possibile q̄ huiusmodi visa vel audita sint scd̄m imagi

natione tm̄. Preterea ex aliquibꝫ formis imagina-
tis nō pt̄ alicui ꝓuenire intellectualis cognitio vltra
facultatē naturalē vel acquisitā sui intellectus qḋ in
somnijs pꝫ in qbꝫ si sit aliqua pſignatio futuroꝝ nō
quiqꝫ videt somnia eoꝝ significata intelligit. Per
hmōi aūt visa vel audita q̄ appent in opibꝫ magoꝝ
plerūqꝫ aduenit alicui intellectual' cognitō aliquoꝝ
q̄ sui ītellectus facultatē excedūt sicut reuelatio ocu
loꝝ thesauroꝝ. maīfestatio futuroꝝ. Et qñqꝫ etiā de
aliqbꝫ documētis scīe alicuius vera rn̄dent. Oportet
ergo vel ꝙ illi appentes ⁊ colloqntes non videant
ſm imaginationē tantū vel ꝙ saltē hoc fiat vtute ali
cuius intellectus supioris ꝙ homo per hmōi imagi
nes in cognitionē taliū adducatur.

¶ Utrū aliqui hoīes sua natiuitate ex vtute stellaꝝ
sortiantur p̄ ceteris magicarum artium virtutem.
Spica quīta tertie partis.

Magi sua natiuitate ex vtute stellaꝝ nō sortianꝰ p̄
ceteris hoībꝫ magicaꝝ artiū vtutē. vñ thō. ad
ꝓpositū formal'r sic loqꝰ ꝯ gētiles li. iij. c. cxij. si qs
aūt dicat ꝙ hmōi hoīes sua natiuitate ex virtute stel
laꝝ sortiunꝰ pre ceteris virtutē predictā. ita ꝙ quā
tumcunqꝫ alij instruanꝰ qui hoc ex natiuitate nō ha
bent. efficaces in hmōi apparitionibꝫ esse non pn̄t.
Primo quidē dicendū est ꝙ corpa celestia super in
tellectū imprimere non pn̄t vt supra oñsum est. Nō
igiꝰ ex virtute stellaꝝ sortiri pt̄ intellectus alicuius
hanc virtutē ꝙ repn̄tatio sue ꝯceptionis ꝑ vocē sit
aliud effectiua. Si aūt dicaꝰ ꝙ imaginatio aliquid
in ꝓlatōe vocū significatiuaꝝ opaꝰ super quam pn̄t
corpa celestia imprimere. cū eius operatio sit per or

ganū corporale. hoc nō potest esse cꝫtū ad omes effe
ctus qui p hmōi artes fiunt. ostēsum est em̄ q̄ nō pos
sunt om̄s effectus v̄tute stellarū produci. ergo nō ex
v̄tute stellarū aliquis sortiri potest hāc v̄tutē, vt eos
dē effectus pducat. Relinquit ergo q̄ hmōi effect⁹
cpleant p aliquē ītellectū ad quē sermo seu vox hu
iusmōi pferētis dirigit. Huius aūt signū est. nam
hmōi significatiue voces quib⁹ magi vtūtur inuoca
tiōes sunt supplicatiōes adiuratiōes aut etiā impia
quasi ad alterū colloqntes. Hec ille. Ad ppositum
clare loquit legēda beati āthonij vien. dicēs q̄ duo
phi despicientes btm̄ anthoniū velut impitū ⁊ sine lit
teris. Uerū volētes eū ac si nil amplius ledere potuis
sent saltē de cella sua magicis prestigijs ⁊ circūuen
tiōe demonū pturbare spūs eis nequissimos miserūt
ad impugnatōnē morsu liuoris adducti eo q̄ maxi
me hoīm turbe ad eū velut famulū dei cuenirent. Cū
qꝫ illo nūc quidē iprimēti pectori suo ⁊ frōti signa
culū crucis nūc vo oratiōi suppliciter īcūbente ne ap
proximare quidē dirissimi demones eidē prorsus
auderēt atqꝫ ad eos qui illos direxerāt absqꝫ vllo re
uertent effectu. Et alios illis in nequitia velhemētio
res rursus mitterēt ibidē ipis in cassū expēdētibus
vires atqꝫ inaniter redeūtib⁹ potētiores nihilomin⁹
aduersus xpi v̄tutē. iterū destinati nihil penitus pre
ualuerūt ⁊ nihil pfecerūt. tales tanteqꝫ insidie tota
magica arte q̄site vt p hec euidentissime cprobarēt
magnā pfessioni xpianorū inesse v̄tutē vt senes tā
potētes vmbre q̄s estimabāt solē lunāqꝫ si ad eos di
recte fuissēt obducere potuisse cū huic nō solū nihil le
dere. sꝫ ne ad pūctū q̄dē ꝺ monasterio suo valuerūt p

turbare. Cumq̃ p̄ hac administratione ꝯfestim venientes ad beatũ anthoniũ īpugnationũ suaꝝ magnitudinē ⁊ cās atq̃ insidias patefecissent liuoris occulti xp̄ianos se fieri ꝑtinus poposcerũt. req̃sita aũt a predicte impugnationis die asseruit se amarissimis cogitationum stimulis tunc fuisse pulsatum.

¶ Utrum virtus imaginum nigromanticaꝝ ⁊ astronomicarum artificialiter factaꝝ sit a stellis vel a demonibꝫ. Sexta spica tercie partis.

Virtus supradictaꝝ imaginũ nō est a corꝑibus celestibꝫ. sed a demonibꝫ. Nam ꝯm scũm tho. scda scde. q. ar. ij. in solu. ar. Corpoꝝ artificialium forme ꝓcedunt a ꝯceptione artificis. ⁊ cum nihil aliud sint q̃ ꝯpositio. ordo ⁊ figura. vt dr̄ in primo phisicoꝝ. non possunt habere naturalem virtutem ad agendũ. Et inde est q̄ ex impssione celestiũ corpoꝝ nullā virtutem sortiunt̄ inq̃tum sunt artificialia. sed solũ ꝯm materiā naturalē. Est falsũ igit̄ qd̄ porphirio videbat̄ vt aug. iiij. de ci. dei. Herbis ⁊ lapidibꝫ ⁊ aīantibꝫ ⁊ sonis certis quibusdā vocibꝫ ⁊ figurationibꝫ atq̃ figmentis quibusdā etiā obseruatis in celi ꝯuersione motibus syderũ varijs effectibus exequendũ quasi effectus magicarũ artiũ ex virtute corporũ celestiũ ꝓuenirent. sed sic aug. ibidē dr̄ totũ hoc ꝑtinet ad ludificatores aīarũ sibi subditaꝝ. vnde etiā imagines quas astronomicas vocant ex opatione demonũ hn̄t effectũ cuius signũ est q̄ necesse est eis inscribi quosdā caracteres qui naturalr̄ nihil opant̄. Non enī est figura actionis naturalis principiũ. sed in hoc distāt astronomice imagines a nigromāticis q̄ ī nigromāticis fiũt expsse īuocatō

nes ⁊ vestigia quedā vnō ptinēt ad exp̄ssa pacta cū demonibꝫ inita. sed in aliqs imaginibꝫ quedā tacita pacta. Hec ille. Opinioni aūt scī tho. obuiare videtur ꝙ moises tanqȝ astroꝝ vir pitus imagies sculpsit in gēmis hmōi efficacie vt altera memoriaȝ altera obliuionē afferret. hc recitat magister petrus comestor in hystoria scholastica sup̄ illo v̄bo. Jurgati sūt aaron ⁊ maria. Numeri. xij. Ad hoc videt̄ dicēdū ꝙ hmōi imagines moises sculpere potuit. nō q2 magus. fuit ei teste ap̄lo fidelis ī oī domo dei. Hebre. xi. c. sed tanqȝ verus astrologus. q2 vt scūs lucas euāge. d̄ eo loquit̄. pitissimus fuit in oī sapiētia egiptiorū actuū vij. c. Et ideo eligere potuit aliqs gemas preciosas v̄tute corporū celestiū naturalr ꝓductas ad hmōi effectus ꝓprios. licȝ eñ corpa celestia nō possint directe imprimere ī itellectū ⁊ volūtatē Jmprimere tñ possūt ī vires sensitiuas cꝰ ē meōria scdȝ qd̄ de ipsa ꝑ nūc loquimur. quare moises absqȝ magicarū artiū auxilio potuit dictas imagines sculpere in gēmis preciosis ad predictos effectus Albertꝰ quoqȝ magnus ordinis predicatorū in libro suo. de mineralibꝫ. ī tractatu de lapidibꝫ preciosis. tractatu. iij. in fi. c. vij. ita loquit̄ in forma. Uulgatū est de istis sculpturis ꝙ sint scriptura filioꝝ israel ꝓficiscētiū ex egipto ꝙ neqȝ ānuo neqȝ abnuo. scio eñ ꝙ legi d̄ moise ꝙ fec̄ anulos obliuiōis ⁊ meōrie ꝑ hmōi sculpturā. ⁊ d̄derit vxori sue ad se ↄuertēdū Traditū ē ei ꝓplixe hȝ mathematicas scias pmū extitisse circa egiptū A mathēaticis aūt sciētijs hmōi sculptura hūit exordiū Filij eī isrl'ī egipto diu ↄuersati poterāt ibi artē hmōi imaginū didicisse. ⁊ ꝑ lōgā viā itineris ī

solatiũ tedꝗ lapides sculpsisse. Hec albertus. Sed ꝙ hec sculptura inq̄ntum figura quedã est a mathe maticis nõ trahat virtutẽ. verbis vtar eiusdẽ alberti vbi supra. c. immediate precedẽti. nihil addẽdo. nihilꝙ remouendo. Dicit em̃ prefatus dñs albertus sic in forma. Nũc aũt determinemus causam quare gẽme primitus a sapiẽtibꝫ sculpi ꝑcepti sũt ⁊ ꝙ sit iuuamẽtũ in ipis sigillis eaꝝ. Cuiꝰ aũt cãm cognoscere ex ꝓpria scĩa oꝫ magoꝝ quã ꝯpleuerũt thot grecꝰ ⁊ gẽma babilonicus ⁊ hermes egiptius in primis. Postea aũt mirabilr̃ effulsit in ea ptolo. sapiẽs. ⁊ geber hyspalenñ. Thebit aũt plene tradidit artẽ. ẽ ãt pricipiũ in ipa oĩa q̄cũꝙ fiũt a natura vl̃ arte moueri a vtutibꝫ celestibꝫ. prĩo hoc de natura nõ ẽ dubiũ In arte etiã ꝯstat eo ꝙ aliq̄d mõ ⁊ nõ añ incitat cor hoĩs ad faciẽdũ. ⁊ hoc esse nõ põt. nisi vtus celestis vt dicũt sapiẽtes prenoĩati. ẽ em̃ in hoĩe duplex pricipiũ opũ natura. s. ⁊ voluntas Et natura q̄dẽ regit sideribꝫ. volũtas aũt libera ẽ. sꝫ nisi remittat trahit a natura ⁊ inclinat. ⁊ cũ natura moueat motibꝫ syderũ. Incipit tũc volũtas ad motus syderũ ⁊ figurarũ inclinari. Probat ẽplõ ex opibꝫ pueroꝝ. q̄ libertate volũtatis nõ adhuc remittũt nature ⁊ syderũ inclinatiõi. Illi em̃ ex syderũ vtute ꝑõdũt i se habilitates ad vnã artẽ vl̃ ad aliã. in q̄ si exercitẽt ꝑfecti efficiũt. ⁊ si reluctẽt ⁊ alia exerceãt nũꝙ ꝓpter nature ad illã artẽ ineptiã ꝑfectionẽ ꝯseq̄nt. Nõ aũt dubitamus q̄n esse q̄d est cã aliq̄ñ cãe sit etiã aliq̄ñ cã tanti. Si igr̃ vis ⁊ afflatus sydeꝝ influit i quãdã causalitatẽ artis in artifice ꝓ certo nisi ipediat influet opibꝫ artis aliq̄d sue vtutis His hitis sũmus ꝓ

principio qđ etiā alibi ꝓbādū ē figuras celo ꝓ p̄rias eē figuras ⁊ a ñ oīꝫ gn̄atoꝝ natura ⁊ arte figuras qđ aūt p̄ricipiū ē in genere ⁊ ordine gn̄antiū absq̧ du bio q̄litatē suā ꝑ modū cuiq̧ ꝯgruū in oībꝫ īfluit se q̄ntibꝫ. Nos eñ nō intēdim⁹ hic de figuris metha phorice sūptis. sꝫ methaphorice de figuris ꝓut īdi cāt diuersitatē gentiū ⁊ generatoꝝ in ordine ⁊ sp̄ebꝫ ⁊ natura forme ⁊ materie sue hēbit. Igit̄ figura ce lestis causalitatē in oī figura generatoꝝ natura. ⁊ ar te eo ꝙ ars. ꝓut diximus. natura est s̄m ꝙ exiuit a suo celesti p̄ricipio c⁹ principiū ē intellectus pra cticus. sic idē intellectus ē principiū artis sic dixi mus sepius in celo ⁊ in mūdo ⁊ phisicis. Ex his au tē de necessitate ꝯcludit̄ ꝙ si obseruate ad celestē fi gurā īprimat̄ figura ī materia ꝑ naturā vl̄ artē ꝙ ce lestis figure aliq̄ vis influit̄ opi nature ⁊ artis Et in de est ꝙ obseruate ad imagines celi p̄cipiūt̄ fieri opa ⁊ exitus atq̧ introitus ⁊ īcisio vestiū. ⁊ recitat̄ a ptho̅l. sapiēter Hinc ē ꝙ scīa geomācie figure pū ctoꝝ ad imagines tales fieri p̄cipiūt̄. q2 aliter nō sūt vtiles Hec igr̄ industria ꝯsiderata p̄imi p̄cepto res vel ꝓfessores phīce gēmas ⁊ imagines metalli cas ad imagines astroꝝ obſuatis tpībꝫ qñ vis cele stis fortissima ad imaginē eandē eē ꝓbat̄ vtputa ce lestibꝫ multis v̄tutibꝫ adiuta sculpi p̄cipiebant ⁊ mira ꝑ tales imagines opabant̄ Hec albertus magn⁹ vbi sup̄. Ne autē ꝓpter supra dicta talia qualia ma gorū fūdamenta ꝑ supra dictū albertū magnum re citata erroris fomentū ministret̄ aliquibus qui die bꝫ nostris imagines de argento stagno plūbo buxo ⁊ similibus componunt. ⁊ qđ execrabilius est eas

baptizant ad fines maleficiendi homines. vt puta si dicta ymago pungat in oculo homo maleficiatus patiet in oculo. et si pungat in ventre maleficiat⁹ patiet in ventre et sic de alijs. Notandū diligēter occurrit cū scō tho. de aquino. q̄ vtus imaginū nigromā ticaꝝ nō est a corporibꝫ celestibꝫ sed a demonibꝫ Vñ dicit ɔtra genti. li. iij. ca. cij. Si quis aūt dicat q̄ figure alique appropriant aliquibꝫ celestiū corpoꝝ. et ita corpa inferiora determinant p aliquas figuras ad aliquoꝝ celestiū corpoꝝ impssiones suscipiēdas videt non rōnabiliter dici. Nō em̄ ordinat aliquod patiens ad suscipiendas impssiones agentis. nisi p hoc qd est in psona illa Igit tm̄ determināt ipm ad specialē impressionē p que in potētia fit quodāmō p figuras aūt nō disponit materia vt sit in potentia ad aliquā formā qr figura abstrahit fm suā rōnem ab omni materia et forma sensibili cū sit qddam mathematicū Non igit p figuras et caracteres determinat aliqd corpus ad suscipiendā aliquā influētiam corporis celestis Preterea figure alique appropriāt tur corpibꝫ celestibꝫ. Predicte aūt artes nō vtunt caracteribꝫ aut figuris q̄si effectibꝫ celestiuz corpoꝝ Sꝫ sūt effect⁹ hois opātis p artē. Appropriatio igt figuraꝝ ad aliq̄ celestia corpa nihil ad ꝓpositū facet videt Ex q̄bus satis pꝫ q̄ vtus imaginū nigromāticaꝝ n̄ ē a corpibꝫ celestibꝫ sꝫ a dmōibꝫ De studio āt pueroꝝ d quo alber. fec mētionē ē sciēdū fm tho. ɔ genti. li. iij. c. xxviij. in fi. q̄ licꝫ corpa celestia directe intelligētie nrē cause eē nō possint aliqd tamen ad hoc faciūt indirecte. licꝫ em̄ intellectus nō sit vtus corporea tamē in nobis ītellectus opatio ɔpleri nō

potest sine opatione virtutū corporeaꝝ que sunt ima ginatio ⁊ vis memoratiua ⁊ cogitatiua. Et inde est ꝙ impeditis haꝝ virtutū operibꝫ ꝑpter aliquā indis positōem corpis impedit operatio intellectus. sicut pꝫ in freneticis ⁊ litargicis ⁊ alijs hmōi. Et ꝑpter hoc etiā bonitas dispositionis corpis humani facit ap tum ad bene intelligendū inquantū ex hoc predicte vires fortiores existūt. Unde dr in .ij. de aīa ꝙ mol les carnes aptos bene mente videmus. dispositio āt humani corpis subiacet celestibꝫ motibꝫ. Dixit enī aug. in .v. de ci. dei ꝙ nō vsqꝫquaqꝫ absurde dici pt ad solas corporū drās afflatus quosdā valere sidere os Et damascenus ꝙ alij ⁊ alij planete diuersas cō plexiōes ⁊ habitus in nobis ꝯstituūt. ⁊ ideo indire cte corpora celestia ad bonitatē intellectiue. Et sic si cut medici possunt iudicare de bonitate intellectus ex corporis ꝯplexiōe. sicut ex dispositiōe ꝑpria. Ita astrologus ex motibꝫ celestibꝫ sicut ex cā remota ta lis dispōnis. ⁊ ꝑ hūc modū potest verificari qd ptho lomeus in centilogio dt. Cū fuerit mercurius in na tiuitate alicuius in aliq̄ domoꝝ saturni ⁊ ipse fortis in esse suo dat bonitatem intelligentie medullitus ī rebus. Hec tho. vbi supra.

¶ Utrum ꝑ magicas artes demones possint rebus corporeis alligari. Septima spica tercie ptis

Asto ꝙ cunctis rebꝫ corpeis demones s̄m sua naturalia sint supiores illis. tñ aliqñ sponte ⁊ interduꝫ inuiti alligant. vtputa imaginibꝫ anulis carheis ⁊ hmōi. Nō enī scdm tho. in questionibꝫ de quolibetis. quolibeto tercio. q. vij. ar. j. est ꝯtra na turā spūs corpori alligari cū videamus aīam natu-

taliter alligari corpori ad viuificandū ipsum. demo
nes etiā per nigromanciā ptāte superiorꝝ demonū al
ligant̄ aliquibꝰ ymaginibꝰ vel aliquibꝰ rebus alijs.
Qualiter aut quō hmōi alligatōnes fiant. idem do
ctor declarat in de potentia dei. q. vj. ar. ix. dicens.
Restat vt demones p quos magice artes ꝯplemētū
hn̄t ꝛ cogunt̄ alliciunt̄. Cogunt̄ quidē a supiori qn̄
qꝫ ab ipso deo. qn̄qꝫ vero a sctis angelis ꝛ hoibꝰ vir
tute dei. Nam ad ordinē ptātum ptinere dr̄ deōnes
arcere. sancti aūt hoīes sicut dono virtutū pticipant
inqꝫtum miracula faciunt. ita dono ptātum inquan
tum eijciunt demones. Cogunt̄ etiā interdū ab ips̄
supioribꝰ demonibꝰ. q̄ quidē sola coactio per magi
cas artes fieri pt̄. Cogunt̄ etiā interdū per magicas
artes non quidē rebꝰ corpalibꝰ ꝓpter seipsas. sed ꝓ
ter aliqd aliud. Primo quidē qr p hmōi res corpa
les sciunt facili⁹ posse applicari effectū ad quē inuo
cant̄ ꝛ hoc ipsi appetūt vt eorꝫ ꝟtus admirabilis vi
deat̄. ꝛ ꝓpter hoc sub certa ꝯstellatōe aduocati magis
aduenīūt. Scdo inqꝫtū hmōi corpa sunt figura ali
quorꝫ spūaliū quibꝰ delectant̄ Unde aug. dr̄. xxj. de
ci. dei. ꝙ alliciunt̄ demones hisrebꝰ. non tanqꝫ aīa
lia cibis. sed quasi spūs signis. Quia enim hoīes in
signū subiectionis deo sacrificiū offerunt ꝛ ꝓstratio
nes faciunt. gaudent hmōi reuerentie signū sibi ex
hiberi. Alliciunt̄ aūt diuersi demones diuers̄ signis
ſm ꝙ diuersis ipsorꝫ malicijs magis ꝯueniunt. Ter
cio alliciunt̄ his corpalibꝰ rebꝰ inqꝫtuꝫ hoīes p eas
in pctm̄ adducunt̄. ꝛ inde est ꝙ alliciunt̄ mēdacijs
ꝛ his que hoīes in errorē vel pctm̄ inducere pn̄t. hec
ille. Qd̄ aūt virtute dei per hoīes sanctos demones

rebꝫ corporeis alligent͛ btē iuliane v̄ginis ⁊ martiris legēda refert dicēs φ cū btā iuliana eēt in carcere demon ei apparuit in specie boni angeli sȝ btā iuliana reuelatōe sibi fcā cognoscēs illū eē demonē manibꝫ retrorsuȝ ipm ligauit ⁊ ad terrā deijciens cū cathena qua erat ligata ipm durissime v̄berauit Diabolus aūt clamās rogabat eam dicēs Dn̄a iuliana miserere mei Tūc iussit p̄fectus vt iuliana de carcere educeret͛. ⁊ exiens trahebat post se demonē alligatū Demō aūt rogabat eā dicēs. Dn̄a mea iuliana noli āplius de me ridiculū facere. xp̄iani dicūt͛ misericordes eē. ⁊ tu de me nullā hēs pietatē. sicqꜫ ꝑ totū foꝝ ipm traxit Et postea in quādā latrinā ꝓiecit Cūqꜫ btā iuliana ad decollandū duceret͛ demon quē v̄berauerat in specie iuuenis apparēs clamabat dicēs Nolite ꝑcere ei qm̄ vos vrōs vituꝑauit ⁊ me hac nocte grauiter v̄berauit Reddite ḡ ei qd̄ meruit Cūqꜫ iuliana paululuȝ oculos aꝑuisset vt videret quisnā eēt qui talia loqueret͛. demon fugiens clamabat Heu heu me miseꝝ adhuc puto φ me vult capere ⁊ ligare. ¶ Utrū ꝑ magicas artes carnalis copula possit impediri Octaua spica tercie partis.

Demon sua naturali v̄tute p̄t inter viꝝ ⁊ mulierem carnalem copulā impedire Thobie. vj. c. Audi me ⁊ ostēdaȝ tibi suꝑ quibꝫ p̄t preualere dmonium in eos q̄ ꝯiugia ita suscipiūt vt deū a se ⁊ a sua mente excludāt ⁊ sue libidini ita vacent sicut equus ⁊ mulus quibus nō est intellectus Habet super eos demonium potestatem ⁊ ad ꝓpositum sic loquit͛ scūs tho. in. iiij. sīmaꝝ di. xxxiiij. ar. iij. dicēs Ptās dmonū ē maior qꜫ hoīm Job. xli. Nō ē ptās suꝑ terrā q̄

comparet ei. sed ope humano potest aliquis fieri im
potens ad carnalem copulā per aliquam potestatem
vel castratum. ꝛ ex hoc matrimoniū impediri. Ergo
multo fortius virtute demonis hoc fieri pt Consequē
ter idē doctor e. ar. improbat opi. aliquoꝝ qui dice
bant ꝙ maleficiū nihil erat in mundo nisi in estima
tione hoīm qui effectus naturales quoꝝ cāe sunt oc-
culte maleficijs imputabant. Sed hoc est ꝯtra auto
ritates scōꝝ qui dicunt ꝙ demones hn̄t ptātem sup
corpa ꝛ supra ymaginatōes qn̄ a deo pmittunt. vn
de p eos malefici aliqua signa facere pn̄t. Procedit
aūt hec opinio ex radice infidelitatis. qꝛ non credūt
esse demones nisi in estimatōe vulgi tm̄. vt terrores
quos hō sibiipsi ex sua ymaginatōe īfert imputet de
moni. ꝛ qꝺ etiā ex ymaginatōe vehementi aliq̄ figu
re apparēt in sensu q̄les hō cogitat ꝛ tunc credunt de
mones videri. Sꝫ hoc vera fides repudiat p quā an
gelos de celo cecidisse ꝛ demones esse credimus. ꝛ
subtilitate sue nature multa posse q̄ nos non possu-
mus. ꝛ illi q̄ eos ad talia facienda inducūt malefici
vocant. hec ille. Vincen̄. quoqꝫ beluacen̄. in speculo
hysto. narrat ꝙ iuuenis quidā rome ludens ad pilā
anulū sponsaliū digito statue veneris posuit q̄si ser-
uandū. finito ludo iuuenis digitū statue curuatū vsꝫ
ad volā inuenit ꝛ ita anulū hēre nō potuit Cūqꝫ instā
ti nocte iuuenis ī lecto cū vxore iaceret sentit qꝺdā
tenebrosum inter se ꝛ vxorē volutari ita vt nō posset
vxori appropinq̄re. ꝛ audiuit quandā vocē dicentē.
mecū cuba. qꝛ hodie me desponsasti. ego sum venꝰ cꝰ
digito anulū imposuisti. nec reddā. ꝛ sic factū est lō
go tpe vt qn̄ cūqꝫ vellet cū vxore eē hoc audiret ꝛ senti

ret. Tandē de ꝯsilio cuidā pb̄ri nigromātici iuit ad gadrinū cū quadā ep̄la sibi a pb̄rō tradita. Et ecce circa mediā noctē vidit multitudinē magnā vtriusq3 sexus an̄ se transire ⁊ mulierē quandaz in habitu meretricis ꝓcedentē dn̄m illius misere multitudi̅s Dn̄s ḡ interrogauit cām vie. Ille vo sicut doctus fuerat nihil rn̄dit sed extenta manu ep̄lam porrigit. Demon vo lecta iussit reddi. Et ita iuuenis maleficiū solutū est. ⁊ paulo post presbiter nigromanticus supra dictus infra paucos dies mortuus est.

¶ Vtruz p artes magicas oculi hoi̅m possint ꝯstringi. Nona ꝙ̄stio tercie partis.

Et si interdū oculi hoi̅m diuersimode illudant̄ tn̄ nō sempꝑ per artes magicas ꝯstringunt̄ Nā sicut pulcre loquit̄ magister alexander de halis ordinis fratꝝ minoꝝ in sua summa super scd̄o sn̄iaꝝ quedam delusiones fiūt absq3 demonib9 sola agitatione hoi̅m ostendentium ⁊ occultantiū sicut est in ꝯtraiectorib9 aliqn̄ etiā sine aliqua vtute demonis est aliq̄ delusio vtute quorūdam corpoꝝ mineraliū que hn̄t posse scd̄m quandā virtutē hm̄ōi corꝑis in dictā rez ostendere siue opare non sicut est Et tūc re vera non est ex pte rei vise quin aliquid sit qd̄ videt̄. Nō tn̄ ē eodem mō quo videt̄. Est aūt tercius modus qui fit p demones. Habent em̄ demones quandaz ptātem ex ordine nature sue sup quasdaz res inferiores quā possunt exercere circa istas ꝙ̄tū deus ꝑmittit. ⁊ tūc apparet res nō sic esse. ⁊ hec est delusio Et si sit ꝙ̄tuz ad moduz videndi subiacet tn̄ veritas rei vise sicut dicebatur prius de corporib9 mineralib9. sed hic fit vtute demoniaca quod fiebat vtute naturali indita

illi corpi. Sed adhuc proprie huiusmodi illusio facta a de-
mone nō dr̄ prestigium. Unde p̄stigiū dr̄ proprie illu-
sio demonis que nō h₃ cām ex p̄te mutationis rei. s₃
solummō ex p̄te cognoscentis qui deludit̄. siue quā-
tum ad organū. siue quantū ad virtutē seu veritatem.
Ad intelligendū ergo quō fiat hec delusio. sciendu₃
est q̄ sensibile dr̄ dupliciter. s. proprie ⁊ per accidens.
Proprie dupl'r. proprium ⁊ cōmune. Dicimus igit̄ q̄
in proprio sensibili nō fallit̄ visus bene dispositus. vn̄
qd̄ est album sp̄ iudicabit visus albū. sed in cōi sen-
sibili ⁊ in sensibili per accidens bene p̄t falli ⁊ intra
⁊ extra ipsum organū. Et hoc per virtutem dyaboli
sicut iam videbit̄. Potest enim dyabolus multifor-
miter formare formas ⁊ illas offerre oculis siue sen-
sui. Sensus aūt obiectas nolens volens illas apprehe-
hendit. Unde sicut velim nolim video vel cognosco
cum scilic₃ est cobiectum debito modo visui meo. ⁊
existente organo in debito statu. ita ⁊ ipse visus spe-
cies quas offert dyabolus apprehendit. Nec tamen
debet dici q̄ dyabolus vniat eos. imo naturaliter ex
quo vnite sunt visui debito mō sensus vnit̄ se illis.
⁊ fallit̄. Ulterius in iudicando ip̄m sensibile p̄ ac-
cidens cū propter formā que solebat esse huiusmōi rei. iu-
dicat esse hanc rem vbi videt talē formā ⁊ s̄m diuer-
sas oblatōes forme oblate iudicat sp̄ alia ⁊ sic delu-
dit̄ s̄m q̄ dicit aug. mō leta. mō tristia. mō cogni-
tas. mō incognitas in p̄sonas ostendēs. ⁊ propter hoc
delusio potest fieri. vtpote in corpe extra. Sicut eñ
deludunt̄ oculi corpei. vel in ip̄ū. sicut cum deludit̄
ymaginatio. ymaginatio quā aug. sp̄m vocat. hec il-
le alexāder. Ad cuius propositū ita loquit̄ albertus ma

gnus ratisponeñ. epūs ordīs p̄dicatoꝝ. in summa
sup̄ scd̄o sn̄aꝝ di. viij. dicēs ꝙ hm̄oi illusiōes fiūt
a demonijs ꝛ maleficijs arte demonū vt dicūt sancti
ꝛ cōis opinio. docet ꝗꝫ in nigromācia in p̄te prima
que dr̄ de imaginib; ꝛ anulis atq; speculis veneris
ꝛ sigillū demonū a chore greco ꝛ germa babilonico
ꝛ hermete egiptio ꝛ inuocatiōes de hoc ordinate de
scribunt in libro hermogenis ꝛ phileti nigromanti
coꝝ in libro qui dr̄ almandel salomonis. ad questio
nem qualiter fiant. Utrū scd̄m organa interioꝝ vel
exterioꝝ sensuū. Dicendū ꝙ vtroq; modo fiunt. s.
ꝛ in visione corp̄ali ꝛ imaginaria. Dicit em̄ aug. ꝙ
sicut boni ꝛ mali angeli p̄nt assumere corp̄a ita pos-
sunt accip̄e figuras ꝛ colores corpoꝝ ꝛ quantitates
ꝛ sub his se obijcere p̄nt organis exteriorib; ad de-
ceptiōem ꝛ illusionem. q: iudicat res esse sub specie
qua non est sicut de puella que equa esse videbat. q:
licet sensus p̄ticularis exterior nō decipiat in ꝓprio
obiecto tn̄ sensus cōis qui ꝯponit ꝛ diuidit sensibi-
lia cū subiecto sensibiliū qd̄ est magnitudo frequen
tissime decipit iudicans aliqd̄ sensibile ꝯpositū esse
cū hoc cū quo non est ꝯpositum ꝛ esse diuisuz ab hoc
a quo nō est diuisuz. ꝛ hec deceptiōes sunt sicut dr̄ al
pharabius s̄m fallaciam ꝯsequentis. Similiter sen
sus p̄ accidens qui ex simili ꝓprio iudicat de specie
vel indiuiduo ꝓprio. sicut cū ip̄m decoriū filiū gede
onis iudicat cū collectōe accidentiū indiuiduantiū
freq̄ntissime decipit s̄m fallaciā accidentis p̄ ip̄m
alpharabiū. Demon em̄ talia ab obiectis sensibilia
obiectū facit qd̄ non est scd̄m corp̄alem visionez. vt
docet in p̄te nigromācie que dr̄ de prestigijs. ab hec

mogene et phileto. Et ponunt ibi carmina et inuocationes demonum ordinata ad hoc. Secundum autem sensus exteriores hoc modo fiunt. Nam secundum aresto. j. de sompno. ymagines que apparent in somnijs eleuantur ad caput et ad organa sensuum. sicut eleuantur ymagines nubium et diuerse ymagines animalium representantur in vapore aqueo vel terreo. quia terra per calorem solis ad medium aeris eleuatur. Et propter hoc ymagines sompniales diuersas figuras accipiunt consequentes vapores eleuatos. et quando eleuatur in vapore colerico sicco et calido videtur esse flamma comburentis. Et quod eleuatur in vapore fleumatico sentitur in dulcedine quando fluit ad organum gustus. et quod eleuatur in vapore melancolico nigro. apparet totum horribile et quasi in figura demonum. et quod eleuatur in vapore colere aduste que melancolica est accidentalis sentitur vt mordax vulnerans acutum intensum et valde amarum fellica amaritudine infectum. et hoc modo est illusio que ad talia capta ad ea conuertuntur sicut ad res. et quod eleuatur in vapore sanguinis clari pulchrum apparet vt rosarum aut florum aspectus. Demones autem habentes a deo potestatem formandi species talium et eas imprimendi in animales spiritus per tales species representant personas modo letas. modo tristes. modo humanas. modo bestiales. modo opprimentes. modo volantes et anima conuertitur ad ea sicut ad res. videtur aliquando homini quod sit asinus coopertus sacco. et aliquando quod sit aquila volans. et aliquando quod cum dyana et memphis suis de loco ad locum transferatur. Ideo talia frequenter in somnijs et de nocte contingunt non de die nisi melancolicis quibusdam et insanis qui hoc in vigilia patiuntur. quidam alij in somnis. Hec ille. Secundum quod thomas de aquino ordinis predicatorum p. j. q. lxxxiiij.

ar.lxvj. dt q dmonis illusio pt ptingere dupliciter Uno mō ab interiori scdm q demon potest mutare fantasiā hoīs et etiā sensus corporeos vt aliquid videat aliter q̄z sit sicut predictū est. Et hoc etiā interdū fieri pt virtute aliquarū rerū corpaliū Alio mō ab exteriori. cū eñ ipse possit formare corpus et figura re vt illud assumens in eo visibiliter appareat potest eadē rōne circūponere cuiuscūq̄z rei corporee quācūq̄z corpeā formā vt in eius specie videat. Hec ille

Utrum vetule sortilege possint hoīes fascinare. Decima spica tercie partis

Vetule sortilege diabolico pcurrēte auxilio possūt pueros teneros fascinare Ubi occurrit notandū cū tho. pte prima. q. xvij. ar. iij. q fascinationis cām assignauit aug. ex hoc q materia corpalis nata est obedire spūali substātie magis etiā q̄z ptrari is agētibus a natura Et iō qñ aīa fuerit fortis in sua imaginatiōe corpalis materia īmutat sm eā. et hāc dt esse cām oculi fascinātis Sed sup ostensum ē q materia corpalis non obedit substātie spūali ad nutū nisi soli creatori. et iō melius dicendū est q ex forti imaginatōe aīe īmutant spūs corpis piūcti Que quidem īmutatio spirituū maxime fit in oculis. ad quos subtiliores spūs pueniūt. Oculi aūt inficiunt aerem ptinuū vsq̄z ad determinatū spaciū p quē modum specula si fuerint noua et pura ptrahūt quandā impuritatē ex aspectu mulieris mēstruate vt dt aristo. in libro de sommo et vigilia. Sic igit cū aliqua anima vehementer fuerit pmota ad maliciam sicut maxime in vetulis ptingit efficit sm modū pdictū aspectus eius venenosus et noxius et maxīe pueris

qui habent corpus tenerũ ⁊ de facili recepturum im pressionis. possibile est etiã ꝙ dei ꝑmissione vel etiã ex aliquo occulto facto cooperet̃ ad hoc malignitas demonum cuȝ quibus vetule sortilege habent aliqđ fedus. Hec ille

Utrum liceat vti magicis artibꝰ ad recuperandum res perditas circa sacrificia ⁊ nepharias ꝑces demo nes inuocando Undecima spica tercie ptis

Asto ꝙ interdũ liceat demones adiurare illicitũ tñ est quocũqȝ modo eos inuocare qm̃ talis in uocatio apostasiam a fide sapit manifestã. Pro pri ma huius ꝑpositionis particula est scũs tho. secũda scđe. q. xcv. ar. ij. dicens ꝙ possumus demones ad iurare per virtutẽ diuini noĩs. ⁊ tanqȝ inimicos re pellere ne nobis noceant vel spũaliter vel corpaliter ꝯm potestatẽ datam a christo. ꝯm illud Luce. x. Ec ce dedi vobis potestateȝ calcandi supra serpentes ⁊ supra oẽm virtutem inimici ⁊ nihil vobis nocebit. Non tñ licitũ est eos adiurare ad aliquid ab eis ad discendũ vel etiã ad aliquid ꝑ eos obtinendũ. qꝛ hec ꝑtinent ad aliquã societatẽ cũ ipsis hũdam. nisi for te ex spũali instinctu vel reuelatiõe diuina. sicut aliqui sunt qui ad aliquos effectus demonũ opatione vtun tur. sicut legitur de beato iacobo qui ꝑ demonẽ fecit hermogenem ad se adduci. Quod autem demonũ i uocatio sit illicita probat idem tho. vbi supra iaȝ di ctũ est in secũda spica huius tercie partis. Qđ aũt demonũ apostasiã sapit in fide. Ea em̃ inquit tho. ij. sniarũ di. vj. q. ij. ar. j. que sunt supra facultatẽ hũa nam a solo deo sunt requirenda. Et ideo sicut graui ter peccat qui illud qđ est di creature impẽdit ꝑ ydo

latrie cultū. ita etiā grauiter peccat qui ea q̄ a deo expectanda sunt auxilio demonū implerat. et hmōi ē vaticinatio de furtis. Unde dr ysai. Nunquid non ppl's a deo suo etc. Silr etiā in alijs operibꝰ magicis in quibꝰ cōplementū opis ex virtute demonū expectatur. In oībus eñ est apostasia ꝓpter pactū initū cum demone. vel verbotenus si inuocatio intersit. vel a facto aliquo etiam si sacrificia desint. Non enim pt homo duobꝰ dominis seruire. Math. Hec ille.

¶ Utrꝫ demones sua naturali virtute possint futura cōtingentia cognoscere. Spica. xij. tercie ptis.

Licet futura cōtingētia in seipīs cōsiderata a creatura minime cognoscant̄. nihilominus ꝓpter ni demones taliū futurorꝫ cōtingentiū ꝓphetica pnūciatōe abutunt̄. Notanter aūt dr in seipsis cōsiderata. Nam ſm tho. in quest. de malo. q. xvj. ar. vij. futura cōtingentia in seipsis cōsiderata dupliciter pñt cognosci. Uno mō in seipsis. alio modo in suis causis. In seipsis aūt nullo mō cognosci pñt nisi a solo deo. cuius rō est qꝛ q̄ futura sunt nondū hñt eē in seipsis. eē aūt et verꝫ cōuertunt̄. Uñ cū oīs cognitio sit alicuius veri impossibile est ꝙ cognitio respiciens futura in ratione futuri cognoscant ea in seipsis Cū autem presens preteritum et futurum sint differētie temporis temporalem ordinem designantes omne quod qualitercūqꝫ est in tempore comparatur ad futura sub ratione futuri. Et ideo impossibile est ꝙ aliqua cognitio subiacens ordini temporis cognoscat futura in seipsis. sed hoc est proprium solius dei. cuius cognitio est nata sup totum ordinem temporis. ita ꝙ nulla pars tēporis cōparat̄ ad operationē diui-

nam sub rõe preteriti vel futuri sȝ totus decursus tẽporis et ea que p totũ tẽpus agũtur principalr et cõformiter eius aspectui subdũtur et eius simplex intuitus sup oĩa simul fert prout vnũquodqȝ ẽ in suo tẽpore Potest aũt accipi ↄueniens similitudo ex ordine locali. Nã prius et posterius in tpe ↄsequunt prius et posterius in magnitudine vt dr in. iiij. phi. Ita igit ds pricipaliter intuet oĩa q̃ ad inuicẽ ↄparant ſm ordinẽ preteriti pñtis et futuri qd nõ põt aliq̃d eoꝝ c⁹ intuitus sub ordĩe tp̄is cadit. Sic ille q ẽ in alta specula ↄstitutus videt oẽs trãseũtes p viã non sub rõne precedẽtis et subseq̃ntis quo ad ip̄ȝ q̃uis videat aliquos precedere tamẽ quicũqȝ in ipsa via ↄstitutus in ordine trãseuntiũ nõ potest vidre precedẽtes vel iuxta se positos In causis aũt suis sũt aliq̃ futura tripliciter. Uno modo ſm potẽtiã tantũ. qr .s. equaliter possunt esse vel nõ esse que dicunt cõtingentia ad vtrũlibet. Quedã vero sunt in causis suis nõ solum ſm potentiã. sed ſm rationẽ cause actiue que non potest impediri a suo effectu et hec dicuntur ex necessitate contingere. quedã vero sunt ex causis suis et ſm potentiã suã et ſm causam actiuã que tamẽ potest impediri a suo effectu et ita dicunt ↄtingere vt in pluribus. Quia vero vnũquodqȝ cognoscit ſm quod est in actu. non autem ſm in potentia vt dicitur in ix. methaphisice. Inde est q ea que sunt ad vtrũlibet non possunt precognosci in suis causis determinate sȝ sub distinctõe vtpote qr erũt vel nõ erũt et sic habent veritatem. Ea vero que sunt in suis causis vt ex necessitate ab eis prouenĩetia possunt p certitudinẽ cognosci ĩ cãis suis ab hoĩe et mlto certi⁹ a

demone vel ab angelo qbus ē magis nota vtus cārū
ear vo que ɔtingūt vt in pluribꝫ possūt cognosci in su
is cāis. nō p oīmodā certitudinē. ſ; p ɔiecturalem
quādā cognitionē. Certius tñ ab angelis bonis q̄ʒ a
malis vel q̄ʒ ab hoībꝫ Cōsiderādū tñ est q cogno
scere futura nihil aliud est q̄ʒ cognoscere pñtiū incli
nationē cāe ad effectū. Vñ hoc nō ē ꝓprie cognosce
re futurū ſ; pñs. vñ cognitio futuroꝝ ꝓpria ē dei. ſ;
illud ysa. xlj. ānūciate q̄ vētura sūt ⁊c̄. Hec ille. Ma
ligni aūt spūs prout vult idē doc. ɔtra gētiles. li. iij.
ca. clij. veritatē fidei corrūpere molientes sic abutun
tur opatione miraculorū vt errorē inducāt ⁊ articu
lū vere fidei d'bilitēt. tamē nō vera miracula faciēdo
sed ea q̄ hoībus miracula apparēt. Ita etiā abutunt
prophetica prenūciatione. nō quidē vera ꝓphetādo
sed prenūciando aliqua ſm ordinē causaꝝ hominibꝫ
occultarū vt videāt futura precognoscere in seipis
Et licet in causis naturalibꝫ effectus ɔtingēter eue
niāt predicti tamē spūs subtilitate ītellectus sui ma
gis possūt cognoscere q̄ʒ hoīes qñ ⁊ q̄liter effectus p̄
dictarū causaꝝ impediri possunt. Et iō in prenūciā
do futura mirabiliores ⁊ veraciores apparēt q̄ʒ hoīes
q̄ʒtūcunq̄ʒ sciētes. inter cās aūt naturales supreme
⁊ a cognitōe nr̄a magis remote sunt vires corpoꝝ ce
lestiū q̄s predictis spiritibꝫ cognitas eē ſm ꝓprieta
tē sue nature ex supioribꝫ pt;. Cū ergo oīa inferio
ra corpa ſm vires ⁊ motū superioꝝ corporū disponā
tur possunt predicti spūs multomagis q̄ʒ aliq̄s astro
logus prenūciare ventos ⁊ tempestates aeris ⁊ alia
hmōi q̄ circa imitatiōes inferioꝝ corporū accidunt
ex motu supiorū corporū causata. ⁊ lic; supiora cor-

pora super ptem intellectiuā aīe non possint impri-
mere vt supra ostensum est tñ sequit̃ impetus passio
nis. Solum em̄ sapientū quorꝫ puus numerus est. est
hmōi passionibꝫ obuiare. ꝛ inde est ꝙ etiā de actibꝫ
hoīm multa pdicere pñt licet qñqꝫ ꝛ ipsi in prenūci
ando deficiant ꝓpter arbitrij libertatem. ea vo q̄ pre
cognoscūt ꝓnunciant quidē non mentem illustran
do sicut fit in reuelatione diuina Non em̄ eorꝫ inten
tio est vt mens humana pficiat̃ ad veritatē cognos-
cendā sed magis vt a veritate auertat̃. ꝓnunciant
aūt qñqꝫ quidem ſm ymaginationis immutatōem
vel in dormiendo. sicut cum per somnia aliquorꝫ futu
rorꝫ indicia monstrant. siue in vigilando. sicut in a-
repticijs ꝛ freneticis pꝫ qui aliqua futura prenunci
ant. Aliqñ vero p interiora iudicia sicut p motus ꝛ
garritus auium ꝛ p ea que apparent in extitijs aīali
um ꝛ in punctorꝫ aliquorꝫ descriptione ꝛ in similibꝫ
que sorte quadam fieri videnẗ Aliqñ aūt visibiliter
apparendo ꝛ sermone sensibili ꝓnunciando futura.
Et licꝫ horꝫ vtilium manifeste fiat p malignos spūs
tñ illa quidā reducere conanẗ in aliquas cās natura
les. dicūt em̄ ꝙ cum corpus celeste mouerit ad ali
quos effectus in istis inferioribꝫ ex eiusdē corporuꝫ
impressione in aliquibꝫ rebus illius effectus signa
quedā apparēt. celestē em̄ impressionē diuerse res
diuersimode recipiūt. scōm hoc igiẗ dicunt ꝙ īmu
tatio que fit a corpore celesti in aliq̄ re pōt accipi vt
signū īmutatiōis alicuius rei. Et ideo dicūt ꝙ mo-
tus qui sunt pter deliberationē hoīs visa sōniantiū
ꝛ eorꝫ qui sunt mente capti ꝛ motus ꝛ garritus aui-
um ꝛ descriptiones pūctorū cū quis non deliberat

quot puncta debeat describere sequunt impressionem corporum celestium. Et ideo dicunt quod huiusmodi possunt esse signa effectuum futurorum qui ex motu celi causantur. Sed quia hoc modicam rationem habet magis estimandum est quod pronunciationes que ex huiusmodi signis fiunt ab aliqua intellectuali substantia originem habeant cuius virtute disponuntur predicti motus preter deliberationem exeuntes secundum quod congruit observationi futurorum. Et licet quandoque hec disponantur voluntate divina ministerio bonorum spirituum quia et a deo multa per somnia revelantur sicut pharaoni et nabugodonosor. et sortes que mittuntur in sinubus quandoque a deo temperantur ut salomon dicit. tamen plerumque in operatione spirituum malignorum accidit ut sancti doctores dicunt et etiam ipsi gentiles senserunt. Dicit enim valerius maximus. quod observatio auguriorum et somniorum et huiusmodi ad religionem pertinent qua ydola colebantur. Et ideo in veteri lege simul cum ydolatria hec omnia prohibentur. Dicitur enim Deuterono. xviii. Ne imitari velis abhominationes illarum gentium que ydolis serviebant. Nec inveniatur in te qui lustret filium suum aut filiam ducens per ignem. aut qui ariolos sciscitetur et observet somnia et auguria. Ne sit maleficus nec incantator neque qui phitones consulat et querat a mortuis veritatem. Hec ille. tercie partis.

¶ Utrum liceat uti indiciis astrorum. Spica. xiii.

Licitum est uti indiciis astrorum in his que a corporibus et naturalibus causis dependent. non autem in his que dependunt ex hominis libera voluntate. Et ideo sicut scribit sanctus thomas ad fratrem raymundum. Si aliquis indicio astrorum utatur ad precognoscendum corporales effectus puta tem

pestatē ⁊ serenitatē aeris sanitatē vl' infirmitatē vber tatē vel sterilitatē fructuū ⁊ hmōi nullū videt̄ eē pec catū. Nā oēs hoīes circa hmōi effectus indicio vtū tur celestiū corporū sic agricole semināt ⁊ metunt. Naute nauigationē vitāt certo tpe qd̓ obseruat̄ ꝑm cursum solis in plenilunio ⁊ in defectu lune. Medi ci circa egritudines creticos dies obseruāt qui dter minant̄ scd̓m cursum solis ⁊ lune. Vn̄ nō est incō ueniēs ꝑm aliqs alias occultiores obſuatiōes stella rū circa corporales effectus vti astroꝝ indicio. Hoc aūt oīno tenere oꝫ ꝙ volūtas hoīs nō est subiecta ne cessitati astroꝝ alioquin periret liberū arbitriū quo sublato nō imputarent̄ hoī neqꝫ bona ad meritū ne qꝫ mala ad culpā. Et iō certissime tenēdū cuilꝫ xpi ano ꝙ ea que ex volūtate hoīs dependēt qualia sunt oīa humana opa non ex necessitate astris subdunt̄ Et iō dr̄ iere. x. A signis celi nolite timere q̄ gentes timēt. Sꝫ diabolus vt hoīes ptrahat in errorē imi scet se in opibꝫ eoꝝ qui indicijs astroꝝ intendūt. Et iō dt aug. in. ij. sup geñ. ad lr̄am fatend̓ ꝙ qñqꝫ ab astrologis vera dicunt̄. Hoc fit instinctu quodā oc cultissīo diaboli q̄ nesciētes hūane mētes patiūt̄ ꝙ tamen ad decipiendū homīes fit spūum immūdo rum ⁊ seductorum opatione. Et ideo augu. in. ij. de doctrina christiana dicit ꝙ hmōi obseruatōes astro rum referende sunt ad quedā pacta cuꝫ demonibus habita. Est autē omnino vitanduꝫ christiano vel so cietatem cum demonibus habere scd̓m illud. j. Co rinth. x. Nolo vos fieri socios demonioꝝ. Et iō pro certo tenendū est graue pctm̄ esse circa ea q̄ a volūta te hominis dependent indicijs astroꝝ vti. Hec ille.

¶ Utrũ liceat vti sortibꝰ scd̃m xp̃iane religionis doctrinã. Spica xiiij. tertie partis.

Non licet viro catholico sortibꝰ nugatorijs vel noxijs supstitionibꝰ q̃uis interdũ ei sit licitũ vti sortibꝰ que habent cãm naturalẽ vel hũanã aut diuinã. Quantũ ad primã huius ꝓpositiõis particulã manifestũ est sicut docet sanctus tho. de aqui. in tractatu de sortibꝰ ad dñm iacobũ de burgo .c. vij. ꝙ nulli xp̃iano licet cũ demonibꝰ aliqđ societatis pactũ hr̃e. Dicit em̃ apl'us .j. ad corinth. x. Nolo vos fieri socios demoniorũ. ad quã societatẽ ptinẽt nõ solũ manifeste demonũ inuocatiões quibꝰ nigromãtici vtunt̃. sed etiã q̃cũq3 illicita pacta cũ demonibus inita. Et iõ aug. in. ij. de doctrina xp̃iana premissis diuersis hoĩm obseruatiõibꝰ subdit omẽs artes huius vel nugatorie vel noxie supstitiõis ex quadã pestifera societate hoĩm quasi pacta infidelitatis ẽdolose amicicie ꝯstituta penitus sunt repudiãda a xp̃iano. Uñ ⁊ deuter. xviij. dr̃. Nõ inueniat̃ in te q̃ lustret filiũ suũ aut filiã ducẽs p ignẽ aut q̃ ariolos sciscitet̃ ⁊ obseruet somnia atq3 auguria. ne sit maleficus atq3 incãtator. Nõ phitones ꝯsulat neq3 q̃rat a mortuis viritatẽ. Sz adhuc dubitatio restat q̃ sint supstitiose inquisitiões sortiũ vel q̃rũcunq3 diuinationũ p q̃s pacta cũ demonibꝰ ꝯtrahant̃. Cuiꝰ quidẽ ꝯclusiõis so. hr̃i põt ex premissis aug. vbis si subtiliter discutiant̃ Dic̃ em̃ p artes nugatorias vel noxias supstitiones cũ demonibꝰ pacta fieri. Noxia aũt supstitio est. que aliq̃d manifeste illicitũ ꝯtinet. sic inuocatiões ⁊ sacrificia demonũ vel quecũq3 hmõi Nugatoriũ aũt dr̃. quãdo quis vtit̃ aliquo ad quod

Demonũ inuo[...] pacta[...] sui sor[...] Pia bos[...]

eius virtus extendi non potest. Hoc enim in vanuz fieri videt. Unde varia nugatoria dicimus sicut si quis collo alliget quedã que oĩno ad rem nõ ptine-ant ꝟm sciam medicoꝝ. ⁊ simile est cũ vestis a sordibus rodit. ⁊ multa extra hmõi aug. ponit ibidem. Ad que aũt virtus sortiũ se possit extendere. haberi pt ex premissis. Ostensum est eñ ꝙ celestiũ corpoꝝ virtus extendit se ad corpales effectus. non aũt ad immutandũ libeꝝ arbitrium hoĩs. Unde si qs astrologum ꝯsultat vtꝝ sit estas futura. sic esset ac si quis vtꝝ sibi fodienti sepulcꝝ thesaurus occurrat. Unde talis ꝯsultatio ad demones ptinet qui inordinatis hoĩm motibꝫ se ingerunt. Idẽ quoqꝫ in augurio est obseruandũ. Si quis eñ corniculã freqñr crocitantem mox futurã prenunciet pluuiã nõ est nugatorie supstitionis. Mouent enim aĩalia quodam naturali instinctu ex impressione celestiũ corpoꝝ ꝟm dispositõem aeris ad tpis cognitionem ꝟm qđ est necessarium nature ipsoꝝ. ꝟm illud Jere. viij. Miluus in celo cognoscit tps suũ. Turtur. yrundo ⁊ ciconia custodierunt tps aduentus sui. Similiter etiaz si quis ex subito volatu auis denũciet ibi latere insidias vnde aues volando recesserunt. nõ est superstitio sed humana industria Si vero p motũ vel garritũ auiũ prenunciet aliquid de humanis actibꝫ supstitiosum est. Simile est in sortibꝫ ⁊ in oĩbus similibꝫ obseruan-dũ est ꝙ quicquid aliquã certam cãm põt habere vel naturalẽ vel humanã vel diuinã supstitiosum nõ est. sed solũ nugatoriũ illud đr ⁊ supstitiosum qđ certaz non põt hře cãm. ⁊ hoc ad societatẽ demonũ ptinet qui talibꝫ rebus aliqñ efficaciã prestant. vt vanita

tibꝫ alios hoim̄ implicent. Vn̄ ⁊ in ps̄ dr̄. Btūs vir cuius ē nomē dn̄i spes eius ⁊ non respexit in vanitates ⁊ insanias falsas. Has ergo sortes sancti canones dampnant que dū noxia vel nugatoria supstitiōe fiunt ad societatē demonū ptinent Si aūt que hūanam vel naturalem cām habent culpa carent multo magis ea que diuino auxilio immittunt᷑ Nā ad beatitudinē hois ptinet scd̄m ps̄. vt nomē dn̄i sit spes eius. Et ideo si aliqui p sortium piectionē dominū requirunt non est pctm̄ scd̄m se. Dicit em̄ augu. sup illud ps̄. In manibꝫ tuis sortes nostre. sors non est aliquid mali sed res in humana dubietate diuinaꝫ indicans voluntatē Sciendū tn̄ ꝙ in hmōi sortibꝫ pctm̄ quatuor modis posse contingere. vno modo si absqꝫ vlla necessitate putet quis ad sortes recurrendū. hoc em̄ videt᷑ temptare deū. Si quis hoc faciat ex humana industria ⁊ ptermisso rōnis ordine putꝫ esse requirendum diuinū iudicium. dr̄ em̄. ij. paralipomenon. xx. Cū ignoremus quid agere debemus hoc solum habemus residui. vt oculos nostros dirigamus ad te. Scd̄o si absqꝫ debita reuerentia deuotione ⁊ necessitate sortibꝫ exemplo apostolorum dominum putant esse consulendū Noscat ergo ipsos apostolos non nisi collecto cetu ⁊ precibꝫ ad deuꝫ fusis egisse Tercio si diuina oracula ad humana ⁊ terrena negotia ꝯuertant᷑. Vnde aug. dt̄ ad inquisitiones ianuarij. hi qui de paginis euangelicis sorte legunt. ⁊ si aptandū sit vt ideo potius faciant qꝫ ad demonia ꝯcurrant. tamē ista mihi displicet consuetudo ad negotia secularia ⁊ ad vite huius necessitateꝫ diuina oracula velle ꝯuertere Quarto si illud qd̄ est

per diuinam in spiratõem faciendū aliquis velit sorti ɔmittere. sicut cum ad eccl'iasticas dignitates sunt hoīes ꝓmouendi per ɔcordiā electionis. quā spūs sanctus facit. ⁊ ideo illicitū est in hm̄oi electionibꝫ sorte vti. Faceret em̄ iniuriā spūisancto qui humanum sensum inspirat ad recte iudicandū. j. Coꝝ. ij. Spūalis homo diiudicat oīa. qui aūt sorte eligit humano iudicio non ɔprehendit vt dt ambro. sup Lu. Unde dt beda sup act. apl'oꝝ. Mathias ante penthecosten ordinatus sorte querit quasi nōdū spūssancti plenitudo in eccl'ia effusa est Septē aūt dyaconi postea nō sorte sed discipuloꝝ electõe. apl'oꝝ vero orõne ⁊ manus impositõe sunt ordinati Quedā aūt est necessitas in qua licitū est ꝑ sortes diuinū iudiciū implorare. ⁊ hoc maxime videt locum habere quantū ad ɔsultoriā sortem. qꝛ apud antiquos inuenimus aliquos iustos in ꝓꝑijs negocijs dn̄m ɔsultasse. Sicut legit. j. Reg. xxx. q ɔsuluit dauid dn̄m dicens Persequr latrunculos hos ⁊ ɔprehendā eos. Potest etiā hm̄oi necessitas ad sortē diuisoriā ptinere. qn̄ . s. ɔtradictões hoīm sup reꝝ diuisione aliter sopiri non pt nisi per sortes diuino iudicio ɔmittat. scdm illud puer. xviij. Contradictões ɔprimit sors. ⁊ inter potētes diiudicat Nec solū in reꝝ diuisione sors pt venire. sed etiā in diuisione eoꝝ q sunt a diuersis agenda. Un̄ aug. dt ad honoratū. Si inter dei ministros sit deceptatio qui eoꝝ ꝑsecutionis tpe maneāt ne fugiāt ne morte oīm deserat eccl'ia. si hec deceptatio nō poterit aliter termīari quantū mihi videt sorte eligēdi sunt. Silr etiā eadē sortis necc'itas imminet si aliqd dādū occurrat qd nō nisi vni eoꝝ dari pc

Unde aug. dicit in primo de doctrina xpiana Si tibi habundaret aliquid quod oporteret dare ei qui non haberet nec duobus dari potuisset Si tibi duo occurrerent quorum neuter alium vel indigentia vel gratia de aliqua necessitate superaret nil iustius faceres quam ut sorte eliges cui dandum quod dari utrique non posset Et quia terrene dignitatis officium ad temporalia disponenda ordinatur. Potest etiam licite ad huiusmodi sortes recursus pertinere si aliter electio concors esse non posset Quis enim rector querendus sit non sorte sed industria. tolerabilius tamen esset sorte secularem rectorem querere quam plurium dissentionibus laborare De rectore vero spirituali alia ratio est ut supra diximus. Sed divinatoria sorte predicta necessitas non multum videtur occurrere unde et dominus dicit discipulis Non est vestrum nosse tempora vel momenta que pater posuit in sua potestate Si qua tamen futura necessarium est scire sive ad cautelam ecclesie vel alicuius singularis persone. Hec per spiritum sanctum fidelibus innotescunt De quo dominus dicit Jo. xvj. Que ventura sunt annunciabit vobis. unde et de huiusmodi futuris licet per modum consultorie sortis iudicium divinum requirere Unde legitur Judi. vj. quod gedeon quesivit a domino si per manus eius populus domini esset saluandus petens signum in vellere Sed quia divisoria sors locum habere non posset etiam si res humane fortuito agerentur ut supra dictum est. Contingit aliqua divisoria sorte uti non quasi divinum exquirat iudicium sed quasi committens fortune quod maxime fit in taxillorum ludo Hoc autem vicio vanitatis non caret. intantum igitur nunc de tercia parte presentis opusculi dictum est.

¶ Sequitur quarta pars huius opusculi.

Quarta

Quoniã sicut supradi
ctũ est pte. iij. ꝓpositõe. viij. quidã infide
les qui nõ credũt esse demones nisi in esti
matõne vulgi tm̃ vt terrores quos homo sibiipsi ex
sua ymaginatõe infert. imputet demoni. Jdo in hac
pte videbit ꝙ deo pmittente non solũ hoĩes sed ꝛ
bruta aĩalia interdũ realiter ꝛ de facto vexant seu ve
xari pñt a demonibꝫ Unde circa hanc ptem septem
mouebunt dubia. Primum dubium.

Utꝝ demones possint homines corꝑaliter vexare
Prima spica quarte partis.

Christi miraculis detrahunt euidenter qui asse
runt demones non posse hoĩem vexare corꝑali
ter. Nã luce. vj. scriptũ est. qui vexabant a spiritibꝫ
immundis curabant ꝛ oĩs turba querebat eũ tange
re. qꝛ virtus de illo exibat ꝛ sanabat oẽs. Sup quo
dt mgr̃ nicho. gorra ordinis predicatoꝝ. Hic euãge
lista oñdit virtutẽ miraculoꝝ xp̃i infirmoꝝ. Et tan
git primo curatõis opportunitatẽ. qꝛ vexabant a spiri
tibꝫ immundis. Scdo curandoꝝ deuotõem. qꝛ om
nis turba querebat eũ tangere. Tercio curantis po-
testatem. qꝛ virtus de illo exibat. Quarto cure vtili
tatem. qꝛ sanabat omnes Dicit igit. ꝛ qui vexaban
tur a spiritibꝫ immundis. i. a demonibꝫ curabant.
Ubi est notandũ cum scõ tho. de aqui. pte. iij. q. xliij
ar. iij. in so. ad terciũ ar. ꝙ xp̃s alio mõ demones ꝙ
virtute demonũ expellebat. Nam virtute demonuꝫ
superioꝝ ita demones expellunt a corporibꝫ ꝙ tamẽ
remanet dominiũ eoꝝ quantuꝫ ad aĩam. Non enim
contra regnũ suum demonium agit. Sed xp̃s demo

nes expellebat nõ solũ a corpe sed multo fortius ab aĩa Et iõ dñs blasphẽmiã iudeorꝝ dicentiũ eũ in vir tute demonũ demones eijcere reprobauit. Primo quidẽ ꝙ sathanas ꝯtra seipm̃ non diuidit. Scdo exemplo aliorꝝ qui demonia eijciebãt ꝑ spm̃ dei Tercio q2 demoniũ expellere nõ posset nisi ipsuꝫ vicisset ꝟtute diua. Quarto q2 nulla ꝯueniẽtia in opibꝫ nature in effectu erat sibi ⁊ sathane. cũ sathanas dispgere cupet q̃ xp̃s colligebat Hec ille Rursus ꝙ xp̃i miraculis detrahebãt euidenter q̇ asserũt demões nõ posse hoiem vexare corpaliter. pꝫ q2 miracula q̃ xp̃s fecit sufficientia erãt ad manifestandũ diuitatẽ ipsius ꝓpter tria put vult tho. q. e. ar. iij. Primo quidẽꝫ scd̃m ipsaꝫ speciẽ opũ q̃ transcendebãt oẽm ptãteꝫ create ꝟtutis ⁊ iõ nõ poterant fieri sine ꝟtute diua ⁊ ꝓpter hoc cecus illuminatus dicebat. Jo. x. A seculo non est auditum ꝙ aperuerit q̇s oculos ceci nati. nisi esset hic deus non posset facere quicꝗ̃. Secundo ꝓpter modum miracula faciendi qꝛ. s. quasi ꝓpria potestate miracula faciebat Nõ aũt orando sicut alij. vñ dr luce. vj. ꝙ ꝟtus de illo exibat ⁊ sanabat oẽs ꝑ qꝛ oñdit sicut cirillus dt. ꝙ non accipiebat alienam ꝟtutem sed cum esset naturaliter deus propriam virtutẽ sup infirmos ostendebat ⁊ ꝓpter hoc miracula faciebat (Unde sup illud math. viij eijciebat spiritus verbo ⁊ omnes male habentes curauit dicit crisostomus Intende quantam multitudinem curatam transcurrent euangeliste Non vnũ quemꝗ̃ creatũ enarrantes. sꝫ vno verbo pelagus ieffabile iducẽtes miraculorꝝ Et ex hoc oñdit ꝙ hẽbat ꝟtutẽ coeq̃leꝫ deo pr̃i scḋm illḋ Jo. v. Quecũꝗ̃

pater fecerit hec et silr filius facit. Et idem. sicut pr suscitat mortuos et viuificat. sic et filius quos vult viuificat. Tercio ex ipsa doctrina qua se deū dicebat q̄ nisi vera esset non ꝯfirmaret̄ miraculis diuina virtute factis Et ideo dr̄ marci.j. Que nā hec doctrina noua. q2 in ptāte spiritibꝫ immūdis impat et obediunt ei. hec ille. Ex quibꝫ pꝫ veritas ꝓpositionis.

¶ Utrū demones possint vexare bruta animalia Secunda spica quarte partis.

Deo pmittente et aliquo modo iubente demōes possūnt bruta animalia vexare. Unde mar.v. Et venerunt. s. xp̄s et discipuli eius trans fretū maris in regionē gerasenoꝝ. et exeunti ei de naui stati occurrit ei homo de monumentis in spū immundo qui domiciliū habebat in monumentis et neqꝫ cathenis iam quisqꝫ poterat eū ligare. qm̄ sepe ꝯpedibꝫ et cathenis vinctus dirupisset cathenas et ꝯpedes ꝯminuisset. et nemo poterat eū domare. et semper die ac nocte in monumentis et in montibꝫ erat clamans et ꝯcidens se lapidibꝫ. Uidens aūt iesum a longe cucurrit et adorauit euꝫ. et clamans voce magna dixit. q̄d mihi et tibi iesu fili dei altissimi. adiuro te p deū ne me torqueas. Dicebat em̄ illi. exi spūs immūde ab homine. et interrogabat eū. qd̄ tibi nomen est. et dicit ei. legio nomen mihi est. multi em̄ sumus. Et deprecabat̄ eum multum ne se expelleret extra regionem. Erat aūt ibi circa montem grex porcoꝝ pascens in agris. et deprecabant̄ eum spūs dicentes. mitte nos in porcos vt in eos introeamus. et ꝯcessit eis iesus. Et statim exeuntes spūs immūdi introierūt in porcos et magno impetu grex ꝑcipitatus ē in

mare ad duo milia ꝛ suffocati sunt in mari. verba sunt marci euāgeliste Circa pmissa primo queritur qre xp̄s iussit supradicta aīalia que culpa carent sic a demonibꝫ vexari vt in mari suffocarent̄ Respondet cirillus ꝛ allegatur a sancto thoma pte tercia.q.xliiij. ar.iiij.in so.ad scd̄m ar.dicens ꝙ in plantis vel brutis aliquid tale dn̄s opatur.non queras qualiter iuste siccata est ficulnea si tp̄s non erat fructuum Hoc enī qrere vltime est dementie.qꝛ si in talibꝫ nō inuenitur culpa ꝛ pena.sꝫ miraculum inspice ꝛ admirare miraculi factorē.Nec facit creator iniuriā possidēti si creatura sua suo vtatur arbitrio ad aliorꝫ salutem. Ceterꝫ vt dt idem criso.ꝛ etiā allegatur ab eodē tho. pte tercia.q.x.ar.j.in so.quarti ar.xp̄us pmisit demonibꝫ ire non q̄si a demonibꝫ psuasus.sed primo quidē vt instruat magnitudinē nocumenti demonū qui hoībꝫ insidiantur.Scd̄o vt oēs discerent.qm̄ neqꝫ aduersus porcos auderent aliquid facere nisi ip̄e ꝯsenserit.Tercio vt ostenderet qꝫ grauiora in illos hoīes opati essent qꝫ in illos porcos nisi essent diuina puidentia adiuti.Hec ille Et idem pt esse iudicium de alijs aīalibꝫ brutis.Unde in legenda beati martini habetur ꝙ cū quedam vacca a demone agitata vbiqꝫ seuiret ꝛ multos offenderet ꝛ versus martinū ꝛ socios suos furibunda in itinere occurreret ꝛ ille manu eleuata sistere ip̄am iuberet qua īmobili pmanēte videt dmonē dorso illius īsistentē quē increpās discede inquit funeste de pecude ꝛ inoxiū aīal agitare desiste.quo prinus descendēte vacca ad pedes illius psternitur ꝛ ad eius imperiū cū omni mansuetudine ad gregem suum reuertetur.Secundo queritur

de modo agitationis hmōi animalium que fit per demones. Ad hoc rñdet thomas pte prima. q. lxxviij. ar. iiij. q quantū ad formas sensibiles non est differentia inter hoīem & alia animalia. Similiter enim immutant a sensibilibꝫ exterioribꝫ. sed quantuꝫ ad intentōes dr̄ntia est. Nam animalia pticipāt hmōi intentōne solum naturali quodam instinctu. homo aūt per quandam collatōem. & ideo que in alijs animalibus dr estimatiua naturalis. in hoīe dicit cogitatiua. que per collatōem quandā hmōi rationes adinuenit. Unde & dr ratio pticularis cui medici assignant determinatum organū. s. mediam ptem capitis. Est enim collectiua intentionū indiuidualiū. sicut ratio intellectiua vniuersaliū. ostensum ē supra pte tercia q demon pt illudere humanis sensibꝫ taꝫ exterioribꝫ q̄ꝫ interioribꝫ. Cum igit non sit dr̄ntia quantū ad formas sensibiles inter hoīem & bruta aīmalia. idem videt esse iudiciū in vtrisqꝫ quantū ad huiusmodi dyabolicas vexationes.

¶ Utrꝫ demones certas obseruant ɔstellationes p huiusmodi vexationibus complendis Tercia spica quarte partis.

Demones acumine intellectus vigentes ad vexandum homines certas obseruant lunatōes. Mathei. xvij. Et cum venisset ihesus ad turbam accessit ad eum homo genibꝫ prouolutus ante eum dicens. Domine miserere filio meo quia lunaticus ē & male patitur. In marco autem dicitur. Attuli filium meum ad te spūm immundum habentē. Dicit aūt glo. sup verbo predicto math. lunaticus est. hūc marcus surdum & mutū dicit quem matheus noīnat

lunaticū nō ꝙ luna demonibꝫ seruiat. sed demō cur
sum lune obseruans hoīes corrūpit Et sanctus tho.
pte prima. q. cxv. ar. ij. in so. ad. j. ar. dt ꝙ hoc qd
demones ₰m certa augmenta lune ⁊ tpis hoīes vex
ant. contingit ꝓpter duo. Primo quidez infamant
creaturā dei. s. lunā vt Jero. ⁊ cris. dicūt. Scdo qr
cū non possint opari nisi mediantibꝫ naturalibꝫ vir
tutibꝫ vt supra dictū est in suis operibꝫ ꝯsiderāt cor
porum aptitudines ad effectus intentos Manifestū
est aūt ꝙ cerebrū est humidissimū oīm partium cor
poris vt aristoteles dt. Et ideo maxime subijcit̄ lu
ne que ex sua ꝓprietate hz mouere humorem. In ce
rebro aūt pficiunt̄ vires aīales. Et ideo demones
scdm certa augmenta lune pturbant hoīs fantasiaz
qñ ꝯsiderant cerebrum ad hoc dispositū. hec ille Hu
iusmodi aūt hoīes qui a demonibꝫ dei occulto sz iu
sto eius iudicio ficvexant̄. alij dicunt̄ energumini p
energiam. Energia aūt dr ₰m tho. scdo sententiarū
di. viij. in expositione literali ab en quod est in ⁊ er
ga qd est labor ⁊ geos quod est terra. Et ꝯuenit his
qui in terrenis ex terrestri ⁊ melācolico humore labo
rant. Et qr talis vsu rationis priuat̄ ideo etiā ener
gumini dicunt̄ illi qui interius a demone possident̄
sicut legit̄ primo regū. xvj. Dixerūtqꝫ serui saul ad
eū. Ecce spūs domini malus exagitat te iubeat dñs
noster rex ⁊ serui tui qui corā te sunt querere hoīem
scientē psallere in cythara vt cuz arripuerit te spiri
tus domini malus psallat manu sua ⁊ leuius feras.
Sup quo dicit magister in historia scolastica. tra
dunt philosophi ꝙ armonia letum reddat letiorem
⁊ tristem tristiorē. Tradūt etiā mathematici ꝙ mul

ti demones armoniā ferre non possunt ⁊ qñq̧ nulli. Sed magis videt in hac pte fore standum cū magistro nicholao de lyra ordinis fratꝝ minoꝝ qui dt φ ꝑ melodiā ꝫ ṽtute naturali leuius saul poterat ferre sed per eam demon non recedebat sed magis virtute dīna immediate vel mediantibꝰ angelis sanctis ex merito dauid qui laudes dīnas cū cythara canebat ꝓ salute saulis. sicut ꝑ orōnes sanctoꝝ legunt. demones expulsi a corporibus obsessis. Idem de iecore piscis de quo thobi. vj. Idem de exorcismis salomonis. de quibꝰ infra videbitur. Johannes de ianua ordinis predicatoꝝ dicit in suo catholicon φ energuminus dicit ab en quod est in. ⁊ eger quod ē labor. ⁊ mene quod est defectus. ⁊ inde energuminus. id ē demoniacus a demone possessus ⁊ vexatus Item interdum dicunt arrepticij. Arrepticius autē scđm eundem Januēn̄. dicitur ab arripio pis. ⁊ significat id quod arripit. vel quod arreptum est vt demoniacus vel demoniaca. vnde arrepticius proprie dicitur demoniacus. Item scđm eundem Januensem. fantasticus stica. sticum. pertinet ad fantasma. quod est quando aliquid apparet φ in se cōtinet fantasiam. vnde ⁊ cellula que est in anteriori parte in q̄ est vis intelligendi dicitur fantastica. Papias vero dicit φ fantasia est imago alicuius opis visa ⁊ cogitando in animo postea figurata Fantasma vo est species quā nunq̄ vidimus. Lunaticus aūt a luna dicitur qui singulis lunatiōibus vexatur ⁊ in mēte laborat ⁊ sic de multis alijs.

¶ Utrum probabiliter possit cognosci φ homo a demone vexatur. Spica quarta quarte ptis

Melodia ... Energumini. i. demoniaci Arrepticius i. arrepticij a demone i. demoniacus fantasticus ... fantasia Lunaticus

Pars

Quando absq3 speciali spiritussancti motõe homo aliquid facit q̄ v̄tute3 eius naturalē manifeste excedit probabiliter dici potest q̄ talis homo a demone vexatur. Pro prima huius ꝓpositõis pticula facit quod scribitur Judi. xv. Descēderūt tria milia virorū de iuda ad specum silicis ethan dixerūtq3 ad sansonē Nescis q̄ philistijm īperēt nobis q̄re hoc facere voluisti quibꝰ ille ait. Sic fecerunt mihi sic feci eis. ligare inquiunt te venimus et tradere in manus philistinorū. quibꝰ respōdit samson Jurate et spōdere mihi q̄ nō occideris me. Dixerūtq3 nō te occidemus. s3 vinctū trademus. Ligauerūtq3 eū cū duobꝰ nouis funibus et tulerūt eū de petra ethan Qui cū venisset ad locum maxille et philistijm vociferantes occurrissent ei irruit sp̄us dn̄i in eum et sicut solent ad ardorē ignis ligna ꝯsumi ita et vincula q̄bus ligatus erat dissipata sunt et soluta. inuētamq3 maxillam id est mandibulam asini que iacebat arripiens interfecit ex ea mille viros et ait. In maxilla asini in mandibula pulli asinorum deleui eos et percussi eos. Pro altera parte huius propositionis est sanctus thō. de aquino par. j. q. cxv. arti. v. dicens In forma ex experimento scitur multa p̄ demones fieri ad que nullo modo virtute celestium corporu3 sufficeret. puta q̄ arreptitij loquantur lingua ignota. qui recitant versus et auctoritates quas nūq3 sciuerunt. Jō in hac materia vt d̄t idē thō. in tractatu de substantijs sepatis qui incipit. Qm̄ sacris āgelorū solēnijs. positio aristo. insufficiēs videt̄. q2 multa ꝓm sensum apparent quoru3 ratio reddi nō potest. s3 ea que ab aristotele traduntur. Apparent enim in

Vexari Demonis

hoībꝰ qui a demonibꝰ opprimunt ⁊ in magoꝝ opibꝰ aliqua que fieri non posse vident nisi ꝑ aliquā intellectualē substantiā. Attemptauerūt eñ quidā aresto telis sectatores vt patet in epistola porphirij ad tremefontem egiptiū horum cās reducere in ꝟtutē celestiū corpoꝝ q̄si sub quibusdā certis ꝯstellationibꝰ magoꝝ opa effectus quosdā insolitos ⁊ mirabiles assequant Ex stellaꝝ etiā opationibꝰ esse dicunt ꝙ arrepticij interdū aliqua futura enunciāt Ad quoꝝ euentū fit quedam dispositio in natura per celistia corpora. Sed manifeste sunt in talibus quedā que nullo modo possunt in causam corporalem reduci sicut arreptitij de sanctis interdū loquūtur quas ignorant realiter. Etiam loquūtur cum sint simplices ⁊ ydiote ⁊ qui vix villam vnde nati sunt exierunt aciam gentis loquuntur vulgare polite. Hec ille. Sed ad propositum facit ꝙ quedam mulieres citra paucos annos grōnopoli a demonibꝰ vexate de secretis sacre scripture per litteratos viros interrogate et subtiliter ⁊ profunde respondebant ac si omnibus diebus vite sue fuissent sacris literis imbute. Nec mirum si deo permittente in corporibꝰ obsessorum demones loquunt Refert enim valerius maximus ꝙ fortune ymago rome via latina non semel sꝫ bis locuta est. Et hoc factum fuit vt dicit thomas de potentia dei. q. vij. in solutōe. iiij. argu. demone ꝑ motum aeris sonū formante similē humane locutioni. Idem dicendū est de simone mago qui faciebat canes loqui vel cantare. Nā vt dicit tho. vbi supra in sol. ad. iij. arg. Demon per aliquē motū localem sonum formabat literate ⁊ articulate vocis silitudinē

τ modum habentem. Per hunc enim modum etiã asina balaam intelligitur fuisse locuta angelo eum bono opante. Hec ille.

¶ Utrum ecclesia rite instituerit exorcismos ad expellendum demones de corporibus obsessorũ. Spica quinta quarte partis.

Ecclesia exorcismis rite vtitur vt potestas demonum ab exorcisatis auellatur Nam sicut dicit sanctus thomas de aquino par. iij. questi. lxxj. arti. ij. Quicunqꝫ opus aliquod facere sapienter proponit Primo remouet impedimẽta sui operis Unde dr Jere. iiij. Nouate vobis nouale τ nolite serere spinas. Diabolus est hostis humane salutis que hoĩm ꝑ baptismũ acquirit. τ hꝫ potestateꝫ aliquã in hoĩe ex hoc ipso ꝙ subdit originali peccato vel etiã actuali. Unde τ ꝯuementer ante baptismũ expellunt demones ꝑ exorcismos ne salutem hoĩs impediant. quã quidẽ expulsionem significat exsufflatio Benedictio aũt cũ manus impositione precludit expulsionẽ ne redire possit. Sal aũt in os missum τ auriuꝫ sputo linitio significat receptõem doctrine fidei quãtum ad aures. τ approbatiõem quantũ ad nares. τ ꝯfessionẽ quantũ ad os. Olei vero vnctio significat aptitudinem hoĩs ad pugnandum ꝯtra demones. Hic aũt est euitanda positio quorundam dicentiuꝫ ꝙ ea que in exorcismis fiunt nihil efficiant. sed solũ significant. qḋ ſm tho. ea. q. ar. iij. patet esse falsum per hoc ꝙ ecclesia in exorcismis imperatiuis verbis vtitur ad expellendum demonis potestatem puta cũ dicitur. Igitur maledicte dyabole exi ab eo τc. Et ideo dicendũ est ꝙ aliquem effectũ habent. differen

tē tamē ab ipso baptismo. Nam p baptismū datur
homini gratia ad plenam remissionem culparum.
Per ea vero que in exorcismo agūtur excluditur du
plex impedimentum gratie salutaris perficiende
quorum vnum est impedimentum extrinsecum.
prout demones saltem impedire coguntur. et hoc
impedimentum excluditur per sufflationes quibus
potestas demonis repellitur. vt patet ex dicta aug.
auctoritate Quantum ad hoc ꝙ non prestet impedi
mentum sacramentum suscipiendo manet tamē po
testas demonis in homine quantum ad maculaȝ pec
cati et reatum pene quousqȝ peccatum per baptismū
tollatur. Et scd̄m hoc ciprianus dicit. Scias demo
nis nequiciam posse remanere vsqȝ ad aquam saluta
rem. In baptismo autem omnem nequitiam amit-
tere. Aliud autem impedimentum est intrinsecum
prout scilicet homo ex infectione originalis peccati
habet sensus preclusos ad percipiendum salutis in
scientiam. Unde rabanus de institutione clericorū
dicit ꝙ per saliuam et sacerdotis tactum sapientia et
virtus diuina saltem cathecuminis operatur. vt ape
rianť ei nares ad recipiēdū odorē noticie dī vt ape
riantur aures ad audiendum mandata dei ac aperi
antur illis sensus in intimo corde ad respondendū
hec thomas.

¶ Utrum exorcismi salomonis habuerint effectum
a deo vel a demonibus. Spica vj. quarte ptis.

Si salomon in apostasia ↄstitutus suos exorcis
mos fecit exorcismi eius vim expulsiuā hūerūt
a demonibꝫ. de apostasia salomōis sic in forma legiť
iij. reg. xj. c. Cūqȝ iā eēt senex deprauatū ē cor eius

per mulieres. vt sequeret deos alienos nec erat cor eius perfectum cum domino deo suo. sicut cor dauid patris eius sed colebat salomon astarten deam sydoniorum ⁊ chamos deam moabitarum ⁊ moloch ydolum ammonitarum. fecitq salomon quod non placuerat coram deo. ⁊ non impleuit vt sequeretur dominum sicut dauid pater eius. Tunc edificauit salomon fanum chamos ydolo moab in monte qui ē contra hierusalem ⁊ moloch ydolo filiorum āmon. Atq in hunc modum fecit vniuersis vxoribus suis Super que dicit magister in hystoria scholastica allegans iosephum in libro antiquitatum. Salomō secutus est deos alienos ne delicias suas cōtristaret ⁊ edificauit in excelsis circa hierusalem tria phana ydolorum vnum astarten dee sydoniorum que iuno dicitur. Secundum chamos ydolo moabitarum. Tertium moloch ydolo ammonitarum. cuius phanum statuit in monte oliueti e regione templi quod plurimum deo displicuit. Hec ille. Si igitur salomon hoc tempore suos exorcismos fecit. probabile videtur q huiusmodi exorcismi efficatiā habent a demonibus. Et hoc videtur sentire dominus albert⁹ magnus in sua predicta summa super secūdo sentētiarum di. viij. dicens. Docetur in nigromantia in parte prima que dicitur de imaginibus anulis ⁊ speculis venereis ⁊ sigillis demonum a choth greco ⁊ germa babilonico ⁊ hermete egipitio q īuocatiōes ad hoc ordinate describuntur in libro hermogenis ⁊ phileti nigromanticorum in libro qui dicit alma del salomonis Preterea narrat ioseph⁹ ⁊ magister in hystoria scolastica q in excidio ciuitatis hierl'm

Astarte
Chamos
Moloch.

Hermogenes
Phylaetus nigromantici

Almadel salomonis

quidam exorcista iudeorũ mediantibus herbis quibusdam et aliquibus caracteribus quendam obsessum a demone liberauit. Et hoc factum fuisse coraʒ tyto et vespasiano narratur. Potestas autẽ hoc faciẽdi erat exorcistarum iudeorum prout affirmabat. et in signum expulsionis ponebat peluim aqua plenã. Et demon exiens subuertebat. talis autẽ subuersio suum exitum designabat. Hec ille qui supra. De hac autem affirmatione exorciste iudeorum modicum videtur curandum. Naʒ sicut dicit sanctus thomas in de potentia dei. quest. vj. arti. x. in solutione iij. argumenti. Si salomon fecit exorcismos eo tempore quando erat in statu salutis potuit esse in illis exorcismis vis cogendi demones ex virtute diuina Si autem tempore illo fecit quo ydola adorauit, vt intelligatur eum per magicas artes fecisse. Non fuit in illis exorcismis vis cogendi demones nisi modo predicto. Hec ille. Idem de exorcistis iudeorum.

¶ Utrum vexatio demonum pertingat vsqʒ ad hominis liberũ arbitrium ita quod voluntas hominis ab ipsis demonibus inciretur. Spica. vij. et vlti. iiij. partis.

Demon non potest cogere voluntatem hominis vsum habentis rationis. j. petri. v. Aduersarius vester diabolus tanquam leo rugiens circuit querens quem deuoret. Cui resistite fortes in fide. Frustra autem talis admonitio daretur. si homo ei ex necessitate succũberet. Non igitur potest homini necessitatem inducere ad peccandum. Ubi est notanduʒ cum sancto thoma. j. ij. q. lxxx. arti. iij. quod diabolus propria virtute nisi refrenetur a deo potest aliquem inducere ex necessitate ad faciendum aliquem actũ

Demo no pt cogere vluntatem hominis vsum rationis habentis

qui de suo genere peccatum est. Non autem potest inducere necessitatem peccandi. quod patet ex hoc quod homo ad peccandum non resistit nisi per rationem cuius vsum totaliter impedire potest mouendo ymaginationem et appetitum sensitiuum. sicut in arrepticijs patet. sed tunc ratione sic ligata quicquid homo agat non imputatur ei ad peccatum. sed si ratio non sit totaliter ligata ex ea parte qua est libera potest resistere peccato sicut supra dictum est. Unde manifestum est quod dyabolus nullo modo potest necessitatem inducere homini ad peccandum. Hec ille.

Finit tractatus cõtra demonũ inuocatores.